

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation
Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning

Salla Kaski

Språkanvändning och flerspråkighet hos tidigare språkbads elever

En narrativ undersökning

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2020

INNEHÅLL

TIIVISTELMÄ:

1	INLEDNING	5
1.2	Syfte	6
1.2	Material	7
1.2.1	Skriftliga narrativen	8
1.2.2	Informanter	9
1.2.3	Etiska frågor	10
1.3	Metod	11
1.3.1	Narrativ forskningsmetod	11
1.3.2	Hermeneutik	13
1.3.3	Analysprocess	14
2	SPRÅKBAD SOM UNDERVISNINGSPROGRAM	16
2.1	Språkbad	16
2.1.1	Språkbad som program	17
2.1.2	Kriterier för valet av språkbadselever	19
3	FLERSPRÅKIGHET OCH SPRÅKLIG IDENTIFIKATION	22
3.1	Begreppet två- och flerspråkighet	22
3.1.1	Kriterier för två- och flerspråkighet	24
3.1.2	Språkval och språkanvändning hos flerspråkiga individer	26
3.2	Begreppet identitet	29
3.3	Språklig identitet	30
4	SPRÅKSTUDIER OCH FLERSPRÅKIGHET HOS TIDIGARE SPRÅKBADSELEVER	32
4.1	Språkstudier i språkbadet och senare	32
4.2	Språkbads inverkan på studier och val av studieplats	37
4.3	Språkanvändning i vardagen	39
4.3.1	Språkanvändning i arbetet och i studien	40

4.3.3 Språkbadets inverkan på tidigare språkbadselevers nuvarande språkanvändning	49
4.4 Språkbadets inverkan på tidigare språkbadselevers liv	52
4.5 Språkbad som en väg till flerspråkighet	54
5 SLUTDISKUSSION	60
KÄLLOR	63
BILAGA 1.	68
TABELLER OCH FIGURER	
Tabell 1. Kriterier för modersmål och tvåspråkighet	24
Tabell 2. Tidigare språkbadselevers språkstudier i grundskolan	33
Tabell 3. Tidigare språkbadselevers språkstudier efter grundskolan	34
Tabell 4. Tidigare språkbadselever språkanvändning i arbetet och i skolan enligt narrativen	40
Tabell 5. Tidigare språkbadselevers språkanvändning på fritiden enligt narrativen	45
Figur 1. Ett exempel på strukturen i tidigt fullständigt språkbad.	18
Figur 2. Tidigare språkbadselever språklig identifikation enligt narrativen.	55

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän yksikkö**

Tekijä:	Salla Kaski
Pro-gradu tutkielma:	Språkanvändning och flerspråkighet hos tidigare språkbads elever. En narrativ undersökning
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Ruotsin kieli
Ohjelma:	Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma
Valmistumisvuosi:	2020
Työn ohjaaja:	Karita Mård-Miettinen

TIIVISTELMÄ:

Kielikylpy on opetusohjelma, jonka tavoitteena on auttaa opiskelijaa saavuttamaan toiminnallinen monikielisyys. Kielikylpy noudattaa valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita. Tutkimukseni tavoitteena on kartoittaa entisten kielikylpyoppilaiden kielenkäyttöä koulussa, töissä ja vapaa-ajalla. Tutkin mitä kieliä entiset kielikylpyoppilaat käyttävät niin työ- ja opiskeluelämässä kuin vapaa-ajalla. Tarkastelen tutkielmassani myös sitä, miten kielikylpy on vaikuttanut entisten kielikylpyoppilaiden elämään ja tämänhetkiseen kielenkäyttöön. Lisäksi selvitan, millainen yhteys kielikylvyllä on entisten kielikylpyoppilaiden monikielisyyteen, ja kokevatko he olevansa yksi-, kaksi-, vai monikielisiä. Tutkimukseni on luonteeltaan laadullinen ja hyödynnän siinä hermeneutiikkaa lähestymistapana. Tutkimusmenetelmä on narratiivinen, ja mielenkiinto kohdistuu kertomuksiin. Narratiivisessa tutkimuksessa kertomukset toimivat tiedon tuottajina ja välittäjinä.

Aineistoni koostuu yhteensä 11 entisen kielikylpyoppilaan kertomuksesta, jotka kirjoitettiin keväällä 2020. Kaikki tutkimukseen osallistuvat olivat aloittaneet kielikylvyn varhaiskasvatuksessa ja jatkaneet siinä perusopetuksen loppuun asti. Kertomukset kirjoitettiin omalla äidinkielellä suomeksi. Kertomuksissa pyydettiin kuvaamaan henkilökohtaisia kokemuksia omasta kielenkäytöstä ja monikielisyydestä.

Kertomukset sisältävät yksilöllisiä ja ainutlaatuisia kokemuksia ja ajatuksia kirjoittajien omasta kielenkäytöstä ja kielikylvyn vaikutuksesta heidän elämäänsä. Tulokset osoittavat, että entiset kielikylpy oppilaat ovat opiskelleet useita kieliä peruskoulun jälkeen. Tämän lisäksi kaikki entiset kielikylpyoppilaat käyttävät useampaa kieltä arjessa. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista oli sitä mieltä, että kielikylvyllä ja sen tuomalla kielitaidolla on ollut positiivinen vaikutus niin opiskelupaikan valinnassa kuin työnhaussa. Kertomukset osoittivat myös, että suurin osa entisistä kielikylpyoppilaista kokee olevansa monikielisiä. Vaikka kyseessä on otoksellaan pieni tutkimus, näyttää siltä, että kielikylpy tukee monikielisyyttä ja antaa eväät monipuoliseen kielenkäyttöön.

AVAINSANAT: Språkbud, flerspråkighet, språkanvändning, narrativ undersökning

1 INLEDNING

Tidigt fullständigt språkbadet i svenska är ett undervisningsprogram för finskspråkiga barn som inte har kunskaper i svenska. Språkbadsundervisning ska ges på språkbadspråket minst 50 procent och samtidigt följa den nationella och kommunala läroplanen. Målet med språkbad är att barnet tillägnar sig funktionell två- och flerspråkighet. (Bergroth 2015:1–3)

När jag bekantade mig med tidigare studier i ämnet noterade jag att ämnet flerspråkighet är ett relativt nytt forskningsområde och speciellt i samband med språkbad har man inte fördjupat sig i temat. Även Björklund, Pakarinen och Mård-Miettinen (2015:153) poängterar att temat flerspråkighet som forskningsområde är nytt men däremot växande. Som begrepp är flerspråkighet mycket svårt att definiera. När man närmar sig flerspråkighet genom funktion det vill säga språkanvändning kan man anse att person är flerspråkig när hen behärskar flera språk. Funktion är en av de fyra synvinklar genom vilka man kan definiera flerspråkighet. (Skutnabb-Kangas 1988: 34–36). Såsom nämndes redan tidigare är det grundläggande målet med språkbad att uppnå funktionella språkfärdigheter och flerspråkighet. Det som jag kommer att undersöka i min avhandling *Pro gradu* är hurdan språkanvändning och syn på sin flerspråkighet tidigare språkbads elever har. Jag valde att avgränsa min materialinsamling bara till vuxna som redan har gått i språkbad på grund av att jag vill få mer djupgående och ny inblick i temat från tidigare språkbadelevers synvinkel.

Undersökningen är delvis en fortsättning på min kandidatavhandling *Språkbadslevers språkanvändning i olika kontexter*. Resultaten visade att eleverna mest använder finska och svenska under skoldagen men flera språk under fritiden. Genom min kandidatavhandling upptäckte jag att språkbads elever i femte klass redan har en bred språklig repertoar och tvekar inte att använda olika språk. (Kaski 2019:25). Därför är jag intresserad av att ta reda på hur språkanvändningen utvecklas hos språkbads elever efter språkbad.

Jag har själv gått språkbad och använder även idag flera språk under skoldagen och på fritiden. Därtill har jag valt att studera A-svenska i gymnasiet eftersom jag gick i språkbad. Dessutom har jag fått studieplats och arbete tack vare att jag har lärt mig svenska i språkbad. Mot denna bakgrund kan man säga att språkbadet har varit nyttigt för mig.

1.2 Syfte

I denna Pro gradu-avhandling studerar jag språkanvändning, språkstudier samt språklig identifikation hos individer som gått i språkbad. Jag tar reda på tidigare språkbadslevers språkstudier under språkbad och efter språkbad samt hurdan betydelse språkbad har haft för individernas språkanvändning och syn på sin flerspråkighet. Jag vill veta vilka språk de använder i sin vardag, på fritiden, i arbetet eller i sina studier. Dessutom är jag intresserad av att veta hur språkbad har påverkat tidigare språkbadslevers liv. Min avhandling är en kvalitativ studie med hermeneutisk inriktning. Metoden jag använder är narrativ forskningsmetod där tidigare språkbadslever får höras. Det är intressant att undersöka tidigare språkbadslevers uppfattningar om språkbad samt deras språkanvändning och syn på sin flerspråkighet. Det viktigaste jag vill få fram är de tidigare språkbadslevers språkanvändning samt deras syn på sin flerspråkighet på grund av att de har gått språkbadsprogram.

I min undersökning söker jag svar på följande forskningsfrågor:

1. Vilka språk har tidigare språkbadslever studerat i grundskolan och efter det?
2. Vilka språk använder tidigare språkbadslever i arbete, i sina studier och på fritiden?
3. Vilken inverkan har språkbadet haft på tidigare språkbadslevers val av studieplats och på arbetssökandet samt nuvarande språkanvändning?
4. Hur identifierar tidigare språkbadslever sig språkligt och hur motiverar de sin en-, två-, eller flerspråkighet?

Jag antar att tidigare språkbadslever använder mest finska i vardagen men känner sig bekväma att använda svenska och även andra språk. Därtill antar jag att tidigare språkbadslever har studerat flera språk efter språkbad och att de som har fortsatt i svenskspråkig skola eller flerspråkig yrkesverksamhet och genom det fått flerspråkiga vänner anser troligen att språkbad har haft en positiv inverkan på deras liv. Mitt antagande baserar sig på resultat som framkom i undersökningen *"Kielikylpy on osa minua"* gjort av Sannina Sjöberg och West år 2007. Undersökningen utredde vad som händer med språkfärdigheter, språkanvändning och attityder hos språkbadslever efter språkbad. Resultaten visade att

tidigare språkvadselever anser sig vara två- eller flerspråkiga och bedömer sina språkfärdigheter relativt högt. Därtill hade informanterna positiva attityder för svenska och språkbud. (Sjöberg & West 2007:3)

Jag fick likadana resultat i min kandidatavhandling. I min kandidatavhandling bestod materialet av språkbudselever i femte klass. Deras språkanvändning var relativt bred och de använde flera språk under fritiden men språkanvändningen i skolan var begränsad till användning av finska och med läraren svenska. (Kaski 2019: 25) Jag antar att informanterna i min Pro gradu-avhandling använder flera språk i sin vardag. Därtill anser jag att språkbud ger en stark språklig grund och öppnar många dörrar i arbetslivet och i studier. Enligt Sjöberg och West (2007) använder tidigare språkbudselever svenska på arbetsplatsen samt med bekanta och vänner. Därtill visar sig tidigare språkbudselever vara flitiga användare av andra språk. Resultaten visar att tidigare språkbudselever visar sig vara språkintresserade och har valt språkorienterade studier. (Sjöberg & West 2007:53–54) Jag antar att tidigare språkbudselever får möjlighet att använda sina språkkunskaper i flerspråkiga sammanhang så som i arbetet eller i studierna vilket kan bidra till det att de identifierar sig som flerspråkiga.

Björklund, Pakarinen och Mård-Miettinen (2015) forskade i språkbudselevs uppfattningar om sin flerspråkighet. De mest centrala resultaten visade att språkbudselever ansåg sig vara flerspråkiga. Resultaten visade att språkbudselever tenderar att motivera sin flerspråkighet genom sina språkfärdigheter, på vilket sätt språken används och hur många eller vilka språk den kan. (Björklund, Pakarinen & Mård-Miettinen 2015: 160) Utgående från dessa resultat antar jag att informanterna i min avhandling anser sig vara flerspråkiga men jag är medveten om att den språkliga identifieringen kan vara beroende av hur de ser på flerspråkighet.

1.2 Material

Avhandlingen är en narrativ undersökning och dess material utgörs av elva skrivna berättelser om språkbudserfarenheter varav tre är skrivna av män och sju av kvinnor. Informanterna som deltog i studien med sina erfarenheter av språkbud ombads skriva en

berättelse om sina språkstudier, sin språkanvändning och synen på sin flerspråkighet och sända den till mig via e-post. Insamlingen av materialet skedde mellan februari och april 2020. I följande avsnitt berättar jag om skriftliga narrativen och sedan informanterna som deltog i studien.

1.2.1 Skriftliga narrativen

Undersökningen utgörs av skriftliga berättelserna det vill säga narrativen som har skrivits i av tidigare språkbadslever. Jag valde att använda skriftliga narrativen eftersom med hjälp av narrativen kan man uppfatta och förstå frågor om människans identitet, kunskap, etnicitet och bakgrund. Berättelser är en form av samspel och ett verktyg för människan att strukturera världen och händelser. (Hyvärinen 2006) Eftersom temat i avhandlingen är subjektivt bestämde jag mig för att informanterna gör sina berättelser skriftligt. Jag antar att informanterna känner sig mer bekväm att skriva sina berättelser jämfört med det att forskningsmaterialet skulle samlas genom intervju. Genom skriftlig materialinsamling kan forskaren inte själv påverka svaren på samma sätt som möjligtvis vid ett intervjutillfälle. (Aaltola & Valli 2001:101)

Narrativen skrevs i form av en enkät som jag skapade i Word och sedan returnerades till mig via Facebook eller e-post. Enkäten var en uppgiftsgivning för informanterna. Uppgiftsgivningen sändes i slutet av mars och informanterna hade cirka två månader tid att skriva sin berättelse och skicka dem till mig.

Uppgiftsgivningen finns som bilaga (Bilaga 1) i slutet av denna avhandling. Uppgiftsgivningen var på finska eftersom alla informanterna är finskspråkiga. Eftersom syftet med narrativ forskning är att få en djupare förståelse om informanternas upplevelser ville jag att informanterna får skriva en unik berättelse utan strikta begränsningar. (Riessman 2008: 9)

För att hjälpa informanterna att skriva berättelsen valde jag att ge dem hjälpfrågor som jag önskade att informanterna tar hänsyn till när de skriver berättelsen. De första hjälpfrågorna

gällde de tidigare språkbadslevernans språkstudier. Dessa frågor handlade om informanternas språkstudier i grundskolan och efter det. Följande hjälpfrågor gällde språkanvändning. Dessa frågor handlade om tidigare språkbadslevers språkval och språkanvändning i arbete, i sina studier samt på fritiden. Jag bestämde mig för att skilja åt arbetet eller studierna och fritiden till olika teman för att få mer djupare information om informanternas språkanvändning. De sista hjälpfrågorna fokuserade på informanternas syn på språkbad och sin språkliga identitet. Frågorna gällde informanternas syn på sin flerspråkighet samt hur de ansåg att språkbad har påverkat deras liv. Alla utom en av berättelserna som ingår i avhandlingen är enhetliga berättelser. En av informanterna svarade på en hjälpfråga i taget. Antalet ord som berättelserna har är mellan 180 och 400.

1.2.2 Informanter

Undersökningsmaterialet samlades in genom att kontakta tidigare språkbadslever i Vasas och Helsingfors. Enligt Tuomi och Sarajärvi (2009: 84) ska privata dokument och informanter väljas noggrant till en undersökning. Även i min avhandling har jag valt informanterna noggrant. Informanterna som deltog i undersökningen är bekanta för mig, således fanns det en tidigare koppling mellan dem och mig. Flera av informanterna är bekanta för mig från grundskolan och några är bekanta från högskolan. Tre av informanterna bor i Vasas, sju av informanterna bor i Helsingfors och en av informanterna bor utomlands. Fem av informanterna är i arbetslivet. Resten av informanterna studerar på högskola men har deltidsjobb eller arbetar under sommaren. Ramarna för undersökningsurvalet förutsätter att informanterna har gått grundskolan i tidigt fullständigt språkbad i svenska som är ett undervisningsprogram med minst 50 % av undervisningen på språkbadspråket svenska. Det visar sig att språkbadslever som deltagit i tidigt fullständigt språkbad anser att de har fått goda språkfärdigheter och är nöjda med att ha deltagit i språkbad. Dessutom har språkbad inverkat på språkbadslevernans uppfattningar om den egna flerspråkigheten. (Sjöberg & West 2017:52–54) Således var mitt kriterium att informanterna som jag väljer för min studie att de har deltagit i tidigt fullständigt språkbad. Jag valde att ha personer som är födda under 1990-talet därför att det har gått minst 8 år sedan de var i språkbad och de kan därför antas ha erfarenhet av studie- och arbetslivet. Därtill var ett kriterium för valet av informanterna att

de har avlagt studentexamen eftersom en proportionellt högre procent av språkbads elever väljer gymnasium. (Bergroth 2015) För att få informanter rekryterade jag dem från min bekantskapskrets främst av sådana som är födda 1990-talet.

1.2.3 Etiska frågor

Inom forskning finns det etiska regler som forskaren måste ta hänsyn till. De fem huvudsakliga principerna är samtyckeskrav, informationskrav, konfidentialitets- och anonymitetskrav samt nyttjandeskrav. Samtyckeskrav innebär att deltagarna har frivillighet att delta i undersökningen eller avsluta den när de vill. Informationskravet handlar om att deltagarna har rätt till information om undersökningen. Anonymitetskravet och konfidentialitetskravet betyder att deltagarnas uppgifter och identitet måste skyddas konfidentiellt. Nyttjandeskravet innebär att bara forskaren och behöriga får använda de insamlade uppgifterna. (Bryman & Bell 2013)

För att en undersökning ska vara etisk och av god kvalitet är det forskarens ansvar att se till att etiska riktlinjer följs. Som forskare måste man själv ha en förståelse för de etiska dimensionerna. När en undersökning är inriktad på människor måste man beakta frågor som gäller etisk datainsamling, valet av informanter, vilken typ av information som ges till informanterna och om det finns risker med att delta i studien. Därmed ligger fokus på att bibehålla informanternas anonymitet konfidentiellt. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000:25–28) Alla informanterna är över 18 år vilket innebär att samtycke av föräldrar inte krävs. Enligt Kuula (2006: 200–214) bör informanternas anonymitet hållas genom hela undersökningen. I min avhandling behandlas materialet så att individerna förblir anonyma. I uppgiftsgivningen poängterades att informanterna kommer att vara anonyma samt att ingen obehörig kommer att ha tillgång till deras berättelser. Därtill fanns det i nätenkäten en kort presentation av mig, mina kontaktuppgifter och undersökningens syfte.

Genom en narrativ forskningsmetod får informanterna en egen "röst" för att de får skriva som de vill. Till slut är informanternas svar i forskarens händer, vilket kan leda till missförstånd. (Hännisen 1999: 34.) För att undvika detta kommer jag använda endast direkta

citat från berättelserna. Jag anser att undersökningen inte kommer orsaka skada åt informanterna för att syftet med undersökningen var att fördjupa förståelsen av deras flerspråkighet och språkanvändning. Mitt mål är att göra informanternas röster hörda.

1.3 Metod

Forskningsmetoden i min avhandling är kvalitativ och materialet analyseras med hjälp av kvalitativ innehållsanalys med hermeneutisk forskningsansats. Begreppet hermeneutik berättar jag mer om i avsnitt 1.3.2. Den kvalitativa forskningen är en forskningsriktning som betonar förståelse av människans upplevelser av ett fenomen i sitt sammanhang. Kvalitativ forskningsansats möjliggör för forskaren att få en förståelse för deltagarnas livsvärld samt fördjupad kunskap om den. En viktig aspekt inom kvalitativ forskning är att förstå hur deltagarna uppfattar fenomen som ska studeras. Forskaren kan göra egna tolkningar och val om hur undersökningen framskrider. (Eskola & Suoranta 2008) I kvalitativ forskning är forskaren inte skild från det objekt eller fenomen som studeras, utan forskarens uppfattningar kan påverka resultaten i undersökningen.

1.3.1 Narrativ forskningsmetod

Att berätta berättelser har varit och är ännu idag ett verktyg för psykisk tillväxt, men är också en forskningsmetod som kallas för narrativ forskning. (Syrjälä 2010: 248–252). Narrativitet kan fungera som en referensram som fokuserar sig på berättelser som producerar och förmedlar verkligheten. (Heikkinen 2002:185). I en narrativ forskning ligger fokus på de betydelser som individen ger till olika händelser och lösningar de berättar om genom sina berättelser. Därtill är man intresserad av på vilket sätt eller hur människor berättar. I den här avhandlingen kommer jag att använda termerna *narrativ* och *berättelse* som synonymer. Enligt Huhtala (2008:18) kan man använda dessa termer med ganska fria händer, utan att det blir ologiskt för läsaren.

I en narrativ betonas människan syn, egen röst och verklighet. Människan berättar alltid sin egen berättelse om fenomen i frågor där betoningen ligger på människans egen kunskap, verklighet och identitet. I narrativ forskning är det alltid fråga om en individ. (Heikkinen 2010:146). Enligt Riessman (2008: 9) är poängen med narrativ forskning att bekanta sig med och förstå berättarens upplevelser. Antingen som läsare eller lyssnare sätter man sig in i berättarens perspektiv. Därtill kan även själva berättaren förstå sig själva bättre genom berättelsen eftersom ett narrativ byggs upp av gamla upplevelser. Riessman anger att det är naturligt att beskriva sina erfarenheter i form av berättelse. (Riessman 2008:9–10)

Narrativ forskning använder berättelser som forskningsmaterial. Berättelser och vardags berättelser som berättas är grunden för den narrativa forskningen. Även om jag har hjälpfrågor och temaområden i enkäten får informanterna själva bestämma vilka händelser de väljer att berätta om. (Riessman 2008)

Att analysera berättelser betyder egentligen att forskaren analyserar och tolkar, och informanternas berättelser fungerar som informationskälla. Material som består av narrativ kräver alltid tolkning. (Heikkinen 2010:148–149) Narrativ analys varierar mycket och det finns ingen färdig analysmodell, vilket ger en relativt stor frihet åt forskaren. Forskaren tolkar narrativa berättelser och gör sina egna val och uppfattningar med hjälp av olika analysmetoder. För narrativ analys är det inte avgörande hur en individ har berättat eller skrivit sitt narrativ, utan man tolkar saker bakom handlingen och helheten. (Riessman (2008: 11–13) Därför har jag gett frihet till informanterna att skriva hur lång text de själva vill.

Även om narrativ metod är ett bra sätt att få mer omfattande och fria svar är intervju materialet inte helt autentiskt. Forskaren har möjlighet att kontrollera informanternas berättelser med hjälp av sina frågor och analysen är helt i forskarens egna händer. För att undvika för kontrollerade och begränsade berättelser vill jag betona för informanterna att de får skriva på sitt eget modersmål och på sitt eget sätt. Informanterna får bestämma hur långa berättelserna ska vara och hur omfattande och personliga berättelserna är. Det är svårt att försöka få en viss längd och exakta detaljer eftersom alla informanter är olika. Att försöka kontrollera längden och innehållet för mycket i berättelserna kan bara förvärpa dem. Man kan inte värdera

narrativ som antingen goda eller dåliga, eftersom varje berättelse kan innehålla en viktig innebörd.

Man behöver inte förstå allt och alla känslor i texten som informanten har skrivit eftersom det är en privat sak. Enligt Huhtala (2008:31–32) kan man ge plats för egen analys som läsare. Huhtala (2008: 31–32) påpekar att man inte behöver göra en helt neutral analys, men man ska ändå hålla isär sina egna åsikter och fördomar från informantens. Eftersom jag själv har gått i språkbud har jag egna erfarenheter och syn på flerspråkighet och språkanvändning. Däremot kommer jag att hålla mina egna erfarenheter obeaktade och bara jämföra informanternas svar. Om det förekommer något intressant i berättelserna som väcker tankar hos mig kan jag reflektera mot mina språkbudstider och kommentera dem.

1.3.2 Hermeneutik

Min undersökning utgår från hermeneutik. Hermeneutik är ett komplext begrepp, och man talar om hermeneutik på flera olika sätt. Hermeneutik framställs som en tolkande filosofi, där syftet är att uppnå en förståelse av forskningsmaterialet. (Lindholm & Eriksson:2010). Valet av hermeneutik framstod som naturligt för denna avhandling eftersom hermeneutiken som tolkande filosofi ger möjlighet att få en djupare förståelse av forskningstemat. Hermeneutik betyder att tolka. Hermeneutik undersöker tolkning och förståelse av helheter till exempel i berättelser. Inom hermeneutik är information i huvudrollen vilket är i en kontinuerlig tolkningsprocess när kunskap och tolkningar förnyas. I min undersökning betyder den hermeneutiska synvinkeln att jag når kunskap genom att studera individers unika upplevelser och berättelser om fenomen för att efteråt tolka och bearbeta materialet. Det handlar om att förstå och förmedla till exempel undersökningsmaterial och genom tolkningsprocess få ny kunskap. (Ödman 2004: 74) Hermeneutiken är ändamålsenlig då man vill få tillgång till informantens egna upplevelser av ett speciellt fenomen (Westerlund 2017).

I tolkningsprocessen överför man sin förståelse till andra. Efter att man har tolkat berättelser strävar man efter att förstå dem på en djupare nivå, detta kallas hermeneutisk förståelse. Som forskare måste man alltid komma ihåg att förståelsen aldrig är helt neutral. Forskaren måste

vara medveten om det och reflektera över sin förståelse. (Nyström 2008) I och med att jag har själv gått i språkbud har jag därför egna erfarenheter av temat som undersöks. Som skribent är jag väl medveten om mina egna upplevelser av temat, men jag strävar efter att denna förståelse skulle kunna vara till nytta för studien. Jag hoppas att jag genom analysen av materialet får en ny förståelse av fenomenet.

1.3.3 Analysprocess

Jag använde en innehållsanalysmodell av Tuomi och Sarajärvi (2013) som metod för analysen. Målet med innehållsanalysen är att beskriva och sammanfatta det insamlade materialet på ett tydligt sätt. Man följer arbetsmetoden där man stegvis kategoriserar data för att sedan lättare kunna identifiera återkommande teman och mönster. (Tuomi & Sarajärvi 2009:103) Jag påbörjade analysen genom att läsa igenom alla berättelser så att jag fick en helhetsbild av varje berättelse. Under senare genomläsning kunde jag börja tolka berättelserna och plocka upp gemensamma drag och skillnader mellan berättelserna. Alla informanter hade skrivit berättelserna enligt hjälpfrågor som fanns i uppgiftsgivningen vilket i sin del underlättade för mig i läsningsprocessen. Alla berättelser sändes som Word-dokument via e-post. Berättelserna var av olika längd men alla informanter lyckades skriva ner sina erfarenheter och uppfattningar på ett sätt som tjänade studiens syfte. En viktig och meningsfull del av analysen var att kunna läsa texterna flera gånger om och kunna gå tillbaka till dem under analysprocessen.

Nästa steg i analysen var att beakta de enskilda berättelserna. Jag identifierade aspekter från berättelserna och kategoriserade dem. Jag delade aspekter till grupper som fungerade bra som delområden i resultatredovisning. I detta skede markerade jag meningar och fraser som gällde språkstudier i språkbud och efter det. De tidigare språkbudselevernans språkstudier berättar jag om i avsnitt 4.1. Därefter plockade jag upp händelser från informanternas berättelser som hade att göra med språkbudets inverkan på studier och val av studieplats. Språkbudets inverkan på studier och val av studieplats diskuterar jag i avsnitt 4.2. Jag berättar om språkanvändning och interaktion i vardag i avsnitt 4.3. Till detta avsnitt samlade jag ihop de erfarenheter och uppfattningar som behandlade språkanvändning på fritiden samt i arbetet

och i skolan. Språkbadets inverkan i personliga livet beskriver jag i avsnitt 4.4. Här tog jag fasta på de aspekter som svarade på frågan om hur språkbad har påverkat informanternas liv. Informanternas språkliga identifikation berättar jag om i avsnitt 4.5. Jag plockade upp uppfattningar om flerspråkighet i berättelserna och analyserade dem sist för att temat framkom i slutet av varje berättelse. Hjälpfrågorna i uppgiftsgivningen fungerade som grund för rubrikerna i analysen.

2 SPRÅKBAD SOM UNDERVISNINGSPROGRAM

I detta avsnitt diskuterar jag om språkbad som undervisningsprogram. I avsnitt 2.1 kommer jag att klargöra begreppet 'språkbad' och ge en bild av språkbadet i Finland. Därefter i avsnitt 2.1.2 diskuterar jag om kriterier för valet av barn till språkbad i avsnitt 2.1.2

2.1 Språkbad

Språkbadet har fått ett stort intresse i Finland delvis för att en majoritet av de finskspråkiga ser positivt på svenska språket. Språkbad är ett valfritt undervisningsprogram där eleverna får en stor del av sin undervisning på ett annat språk än sitt modersmål. Språkbadet utvecklades i Montreal i Kanada i mitten av 1960-talet. I Kanada krävde de engelska föräldrarna bättre franskundervisning för sina barn, eftersom de ansåg att deras barn inte kunde franska så bra som föräldrarna ville. Föräldrar ansåg att det fanns flera fördelar med tvåspråkighet i livet till exempel vad gäller arbete och studier. Föräldrarna var tvungna att själva komma på en strategi och söka sig till forskare som trodde på deras förslag. (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 39)

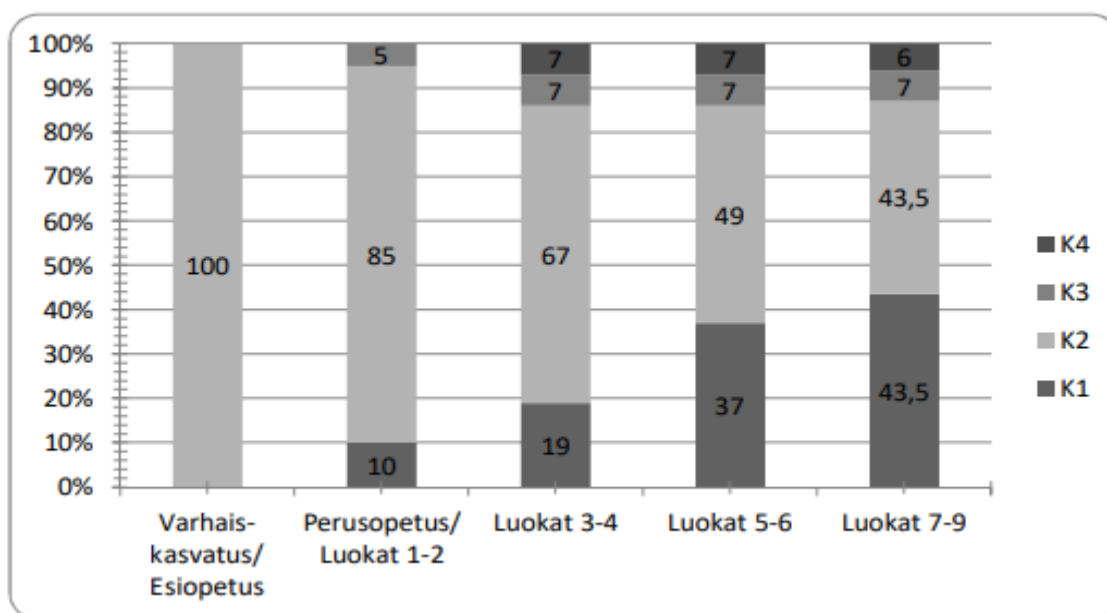
Språkbad kom till Finland tack vare professor Christer Lauren vid Vasa universitet. Han ansåg att den kanadensiska språkbadsmodellen skulle kunna fungera också i Finland, eftersom dokumentationen i Kanada visade positiva resultat både i fråga om elevernas kunskaper i olika ämnen och språkutveckling. Den första språkbadsgruppen började hösten 1987 i Vasa. Detta program har senare fungerat som en modell för all språkbadsundervisning i Finland. (Björklund & Mård-Miettinen 2011:18) Under 1990-talet spreds språkbadet också till andra orter i Finland tack vare gemensamma initiativ av lärare, föräldrar, lokal social- och skolförvaltning och forskare. (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 10–11)

2.1.1 Språkbad som program

Målet med språkbad är att eleverna blir flerspråkiga och behärskar språkbadsspråket som ofta är ett lokalt minoritetsspråk. Språkbadseleverna bör uppnå samma ämneskunskaper som de elever som får all undervisning på sitt modersmål. Därtill får språkbadseleverna kännedom om andraspråkets kultur på samma gång som de får ta del av sin egen kultur. (Baker 2006: 245–250) Eleverna i språkbad väntas uppnå funktionella skriftliga och muntliga färdigheter i språkbadsspråket. Liksom det framkommer i tabell 1 (se avsnitt 2.2.2) av Skutnabb-Kangas (1981) innebär funktionell tvåspråkighet förmågan hos en individ att använda flera språk i vardagliga situationer och för olika ändamål (Buss & Lauren 2007: 26–27).

Det finns olika former av språkbad i olika länder. I dagens läge finns det tidigt, fördröjt och sent språkbad. Tidigt språkbad innebär att språkbadet påbörjas oftast i småbarnspedagogiken och pågår minst till slutet av grundskolan och är oftast ett fullständigt språkbadsprogram. Fördröjt språkbad anordnas främst i Kanada och påbörjas när eleven är ungefär 10 år gamla. Flera länder erbjuder sent språkbad. Sent språkbad vanligen påbörjas i de högre årskurserna. Därtill kan språkbadet indelas i fullständigt och delvist språkbad. Både sent språkbad och fördröjt språkbad kan vara antingen fullständigt eller delvist program. Fullständigt språkbadsprogram betyder att all verksamhet och undervisning sker på språkbadsspråket under de första läsåren och sedan minskar undervisningen på språkbadsspråket gradvis till 50 procent. Tidigt språkbad kan även vara delvist språkbad, där 50 procent av all verksamhet och undervisning sker på språkbadsspråket och den andra hälften på skolans undervisningsspråk. (Sjöberg, Mård-Miettinen, Peltoniemi & Skinnari 2018: 15)

Det språkbad som tillämpas i Finland är tidigt fullständigt språkbad. Tidigt språkbad är också den vanligaste formen av språkbad i världen. I tidigt språkbad i Finland påbörjas språkbadet i daghem eller i förskola och pågår minst till slutet av grundskolan. I tidigt fullständigt språkbad sker all verksamhet och undervisning på språkbadsspråket under de första åren och sedan minskar undervisning på språkbadsspråket gradvis till 50 procent (Se närmare figur 1.) (Sjöberg, Mård-Miettinen, Peltoniemi & Skinnari 2018: 15–16)

Figur 1. Ett exempel på strukturen i tidigt fullständigt språkbåd. (Björklund & Mård-Miettinen 2011: 156)

I figur 1. ser man hur språkanvändningen fördelas i tidigt fullständigt språkbåd i svenska Finland. I förskolan sker all verksamhet på språkbådsspråket, svenska (K2). I lägre årskurser i grundskolan kommer elevernas förstaspråk, finska (K1) med i programmet med en betoning på bland annat kulturkännedom och muntlig framställning på grund av att eleverna får formell läs- och skrivundervisning på språkbådsspråket (K2). Under de lägre årskurserna i skolan ges ungefär 85% av undervisningen på språkbådsspråket svenska och cirka 10% på elevernas förstaspråk, finska. Cirka 5 % av undervisningen är språkundervisning i ett främmande språk (K3) som oftast är engelska. Under de lägre årskurserna studerar språkbådseleverna således på tre språk. Ett ytterligare valfritt språk (K4), som vanligtvis är spanska, tyska eller franska inkluderas i programmet i årskurs 4.

Alla språkbådsprogram har gemensamma drag som kallas för språkbådets fasta grundpelare (Bergroth 2015:2–4). För det första är språkbåd ett valfritt undervisningsprogram som föräldrarna har förbundit sig till. Valfritt undervisningsprogram innebär att programmet är

valfritt och lämpligt för alla elever. För det andra saknar språkbads eleven förkunskaper i språkbads språket. Detta innebär att eleverna inte har tidigare erfarenheter av språkbads språket när de börjar i språkbad, således har alla elever samma språkliga utgångspunkt. Därtill är eleverna tillåtna att använda sitt modersmål i klassrummet under de 1,5 första åren. För det tredje sker undervisningen på språkbads språket men både språkbads språket och skolans undervisningsspråk fungerar som mål och medel för lärandet. För det fjärde fungerar språkbads lärare som enspråkiga språkmodeller för eleverna vilket innebär att läraren bara använder ett språk med eleverna. För det femte är undervisningen i språkbad innehålls betonad och syftar på att bygga upp kulturell identitet vilket innebär att klassrumskommunikation är relevant, autentisk och meningsfull. Därtill följer språkbad samma läroplan som den traditionella undervisningen. (Sjöberg, Mård-Miettinen, Peltoniemi & Skinnari 2018: 16) Typiskt för språkbads undervisningen är att den är innehålls betonad där språket och innehållet sammanhänger. Både språkbads språket och innehåll i ämnet har en viktig roll i undervisningen eftersom läraren måste ta de språkliga målen och innehållsliga målen i beaktande. Målet är att språkbads elever lär sig samma ämnesområden och uppnår målen för de olika läroämnena som eleverna i den traditionella undervisningen. (Bergroth 2015:3) I dagens läge erbjuds språkbads undervisning i 15 kommuner i Finland. Språkbad erbjuds på svenska i de flesta av de 15 kommunerna men det finns också tre kommuner där språkbads undervisning erbjuds på finska. (Sjöberg, Mård-Miettinen, Peltoniemi & Skinnari 2018: 35)

2.1.2 Kriterier för valet av språkbads elever

Huvudidén med språkbad är att ett majoritetsspråktalande barn tillägnar sig minoritetsspråket i regionen där språkbads undervisningen förverkligas (Sjöberg & West 2017:2). I de nya grunderna för läroplanen för grundläggande utbildning (2014:93) skrivs det att anordnaren av språkbads undervisning ska framställa i en lokal läroplan med vilka kriterier och principer som gäller för antagningen av elever. Elevantagning till språkbad kan göras utgående från flera kriterier. I en utredning över språkbad i Finlands kommuner år 2017 framkommer det att de kommuner som erbjuder språkbad tillämpar ganska likadana principer och kriterier för antagning av barn till språkbad verksamhet. I de flesta språkbadskommunerna görs valet på

basis av barnets modersmål samt barnets bostadsort. Det innebär att de barn får börja i språkbåd vars modersmål är majoritetsspråket i regionen där språkbadsundervisningen erbjuds. Flera kommuner har ett språkbaserat kriterium, det vill säga att språkbadspråket ska vara ett nytt språk för barnen i början av förskolan. Åtta språkbadskommuner som svarade på enkäten erbjuder språkbadsutbildning till de barn som har samma modersmål eller har starka kunskaper i språkbadspråket. Därtill svarade tio språkbadskommuner att de erbjuder språkbadsutbildning till dem som inte har samma modersmål som språkbadspråket är. (Sjöberg, Mård-Miettinen, Peltoniemi och Skinnari 2018: 44) Därtill kräver man ofta att familjerna binder sig till språkbadsundervisning vilket betyder att barnet fortsätter i verksamheten genom hela grundskolan. Grundprincipen i språkbåd är att det är valfritt och tillämpligt för alla. Däremot framkom det i utredningen att några språkbadskommuner inte erbjuder eller eventuellt inte erbjuder språkbåd till barn med särskilda behov. Det framkom vid kommunintervjun att om maximiantalet för antagningen överskrids kan man välja barnen på basis av lottning, intervju, ansökningsordning eller språktest. Enligt Sjöberg m.fl. (2018:44) använder en tredjedel av kommuner lottning som sista urvalsmetod. Några kommuner lyfter fram intervjuer som sista urvalsmetod. Bara en kommun nämnde att de anordnar ett språktest. En kommun svarade att eleverna tillsätts språkbadsplatser i ansökningsordning. I allmänhet är valet i hög grad beroende av den enskilda kommunen. (Sjöberg m.fl. 2018: 45)

Huvudsakligen är språkbadselevernas familjer enspråkigt finska vilket innebär att barnen som börjar i språkbåd inte har språkbadspråket som hemspråk. (Björklund 2015: 12) På grund av att barnen alla är enspråkiga och bara använder ett språk hemma har de samma språkliga utgångspunkt, vilket för sin del underlättar lärarnas undervisningsprocess. Enligt Baker (1996: 207–208) kan barnens enhetliga språkliga bakgrund i början vara en viktig faktor för att främja lärandet.

Det finns flera orsaker till att familjer väljer språkbåd för sina barn. En av orsakerna är pragmatiska skäl. (Lauren 1999: 29) Föräldrarna uppskattar språkkunskaper och förväntar sig bättre språkfärdigheter hos sina barn. Andra betydelsefulla skäl för att välja språkbåd är bland annat mångsidiga undervisningsmetoder, naturligt och mångsidigt sätt att tillägna sig

språk, och goda erfarenheter av bekanta. Därtill anser föräldrarna att språkfärdigheter eller möjligt två- och flerspråkighet är till nytta senare i arbetslivet. Även praktiska skäl är en orsak för att välja språkbildning för sina barn. (Bergroth 2007:10–11)

3 FLERSPRÅKIGHET OCH SPRÅKLIG IDENTIFIKATION

I denna avhandling kommer jag att använda begreppet 'flerspråkighet' när jag beskriver individer som behärskar flera språk. Informanterna i min avhandling är tidigare språkbads elever som har finska som modersmål men har tillägnat sig svenska i språkbad. En av mitt syfte i avhandlingen är att utreda om informanterna upplever sig vara två- eller flerspråkiga. I detta kapitel diskuterar jag om flerspråkighet, identitet och språklig identitet. I avsnitt 3.1 redogör jag för begreppet två- och flerspråkighet. I avsnitt 3.1.1 klargör jag kriterier för två- och flerspråkighet och i avsnitt 3.1.2 diskuterar jag om språkval och språkanvändning hos flerspråkiga individer. Sedan diskuterar jag om identitet i avsnitt 3.2 och om språklig identitet i avsnitt 3.3.

3.1 Begreppet två- och flerspråkighet

När vi talar om tvåspråkighet och flerspråkighet är det inte fråga om olika fenomen, utan tvåspråkighet kan ses som ett specifikt exempel av flerspråkighet. I Finland var tvåspråkiga de som hade tillägnat sig två språk hemma ända från början eftersom föräldrarna hade olika modersmål. Idag pratar man alltmer om tvåspråkighet och flerspråkighet som enhetliga begrepp utan att ytterligare definiera antalet språk. Förändringar i samhället, uppfattningar om språk och språkinlärning är faktorer som har påverkat förändringen av begreppet flerspråkighet. Fokus ligger på språkanvändning snarare än vid antalet språk en individ behärskar. (Martin 2016)

Skutnabb-Kangas (1981: 84) påpekar att det är mycket svårt att förklara begreppet tvåspråkighet med en enda definition. Hon fortsätter att det inte finns en enda allmänt godkänd definition, eftersom det finns så många definitioner i världen för detta begrepp.

Skutnabb-Kangas (1981: 93) beskriver begreppet tvåspråkighet på följande sätt:

Tvåspråkig är den som har en möjlighet att fungera på två (eller flera) språk, antingen i enspråkiga eller tvåspråkiga samfund i enlighet med de sociokulturella krav på en

individuets kommunikativa och kognitiva kompetens som dessa samfund och individen själv ställer, på samma nivå som infödda talare, samt en möjlighet att identifiera sig positivt med båda (eller alla) språkgrupperna (och kulturerna) eller delar av dem.

Skutnabb-Kangas hänvisar specifikt till invandrabarnen när definitionen bildades. (Skutnabb-Kangas 2982:93) Hon menar att man kan definiera begreppet tvåspråkighet på flera olika sätt och ur individens eller ur samhällets perspektiv. Skutnabb-Kangas definierar tvåspråkighet genom att dela dem i fyra olika kriterier, som jag kommer att beskriva i följande avsnitt.

När det gäller tvåspråkighet och flerspråkighet anser Grosjean (2010:4) att begreppet tvåspråkighet är mer användbart och det begrepp man borde föredra. För det första anser han att fler människor är bara tvåspråkiga, vilket betyder att de bara använder två språk i sin vardag. Den andra orsaken till att han föredrar begreppet tvåspråkighet är att detta begrepp används oftare när man refererar till individer. Grosjean (2010:4) föredrar att använda begreppet tvåspråkighet även om de som är tvåspråkiga regelbundet använder flera språk. I denna definition på tvåspråkighet ligger tyngdpunkten vid språkanvändning snarare än hur flytande talaren är som använder språket.

Enligt Wagner, Strömqvist och Uppstad (2010: 27) bör man tala om olika grader av flerspråkighet istället för att tala om antingen en individ är flerspråkig eller inte. De flesta människor på jorden lever flerspråkigt. När flera språkgrupper lever i ett land nära varandra kommer människor med olika språk i kontakt på många olika sätt. (Ladberg 2003: 16)

För någon betyder flerspråkighet att man har lärt sig flera språk redan från barn och att alla dessa språk är lika starka. Däremot är majoriteten av världens flerspråkiga inte sådana som tillägnat sig alla språk hemma som barn. (Grosjean 2010:18–20) Om man skulle räkna bara de individer som har tillägnat sig de olika språken som barn som flerspråkiga skulle vi inte ha en benämning för en majoritet av de människor som kan och regelbundet använder mer än ett språk. Enligt Grosjean (2010) finns det en ganska strikt syn på flerspråkighet i världen. Han menar att det finns flerspråkiga som vill undvika att bli kategoriserade som flerspråkiga

individer. På grund av det är det viktigt att ta hänsyn till att de flesta flerspråkiga individer använder sina språk i olika situationer och med olika människor. (Grosjean 2010: 21)

3.1.1 Kriterier för två- och flerspråkighet

När man studerar två- och flerspråkighet kan det uppstå frågor om vad det betyder att vara två- eller flerspråkig. (Skutnabb-Kangas 1981:86) Enligt Skutnabb-Kangas (1981:94) kan man granska individens tvåspråkighet med hjälp av fyra kriterier eller definitioner som hon har delat in på följande sätt: ursprung, kompetens, funktion och attityder (se tabell 1.). Hon lyfter fram att dessa kriterier även kan användas till flerspråkighet. (Skutnabb-Kangas 1981:84) I min avhandling tillämpar jag dessa fyra olika kriterier för att analysera informanternas språkliga identifikation.

Tabell 1. Kriterier för modersmål och tvåspråkighet (Skutnabb-Kangas 1981: 94)

Kriterium	Modersmål är det språk som man	Den är tvåspråkig som
Ursprung	har lärt sig först (har etablerat sina första långvariga språkliga kontakter på)	a. har lärt sig två språk i familjen av infödda talare ända från början b. har använt två språk parallellt ända från början
Kompetens, färdighetsnivå, behärskning	behärskar bäst	a. behärskar två språk fullständigt b. behärskar två språk som en (motsvarande) infödd c. behärskar två språk lika bra d. kan producera fullständiga, meningsfulla yttranden på det andra språket e. har åtminstone någon kännedom om och kontroll av det andra språkets grammatiska struktur f.

		har kommit i kontakt med ett annat språk
Funktion, användning	använder mest	a. använder (eller kan använda) två språk (i de flesta situationer)
Attityder, identitet och identifikation	a. identifierar sig med b. identifieras av andra som infödd talare	a. identifierar sig själv som tvåspråkig med två kulturer (eller delar av dem) b. av andra identifieras som tvåspråkig

Hon har skapat en tabell (se tabell 1.) med kriterier om vem som är tvåspråkig enligt dem. Dock påpekar Skutnabb-Kangas att det finns brister i tabellen och man bör utgå från talaren själv och hur hen identifierar sig själv och använder språken i vardag. Enligt henne borde alla fyra faktorer som finns i tabell 1 ovan beaktas för att definiera tvåspråkighet. (Skutnabb-Kangas 1981:93–96)

Ursprung-kriteriet utgår från det att en individ har lärt sig två språk redan från början och har två primärspråk. Kriteriet innebär att en tvåspråkig individ har lärt sig två språk i familjen av infödda talare eller har använt två språk ända från början. Det här kriteriet är kanske det tydligaste kriteriet för två- eller flerspråkighet på grund av att individen har två språk oberoende av hur hen använder språken, hurdana språkkunskaper hen har och om hen känner sig två- eller flerspråkig. Således är ursprung det enda kriteriet för tvåspråkighet som inte kan förändras under livets gång. (Skutnabb-Kangas 1981:94)

Språklig kompetens beskriver individens vetskap om sina språk samt färdighetsnivå och behärskning. Inom kompetens-kriteriet finns det mer variation och skalan är mycket bred när man ser på vem som är två- eller flerspråkig. Kompetens-kriteriet kan vara problematiskt för att det inte tillräckligt noga beaktar hur väl eller på vilken nivå individen bör behärska de fyra områdena av språkförmågan, vilka är förstå, tala, skriva och läsa. Kraven att definiera personens tvåspråkighet kan lätt bli för stora och risken är att ingen kan definieras som två-

eller flerspråkig (Skutnabb-Kangas 1981: 85–89). Det är inte lätt att definiera en tvåspråkig person enligt kompetens-kriteriet eftersom några forskare kräver att man måste kunna två språk perfekt medan andra forskare anser att man inte behöver kunna två språk lika bra. (Skutnabb-Kangas 1981:85) Eftersom detta kriteriet är så vitt, kan majoriteten av människorna anses vara mer eller mindre tvåspråkiga.

Det tredje kriteriet, funktion, beskriver hur en person använder sina språk i olika situationer. Funktion-kriteriet är ganska nära med kompetens-kriteriet och handlar om hur talaren kan använda sina språk samt göra sig förstådd i vardagliga situationer och samtal. Tvåspråkiga personer använder eller kan använda två olika språk i de flesta situationer. Funktionell tvåspråkighet innebär att individen dagligen använder båda språken och utan problem kan växla mellan språken i olika sammanhang. (Skutnabb-Kangas 1981:94).

Det fjärde kriteriet, attityd, handlar om personens attityder, identifikation och identitet. Skutnabb-Kangas (1981: 92–94) anser att attityd innehåller individens egen bedömning av sig själv, egna tankar om sin två- och flerspråkighet och sina kunskaper i språk. En tvåspråkig person identifierar sig själv som en person som är tvåspråkig och/eller medlem i två kulturer. Attityd-kriteriet är kanske det intressantaste kriteriet eftersom det bygger på bara individens egna åsikter om sina språk. Enligt attityd-kriteriet är en individ två- eller flerspråkig om hen identifierar sig själv som två- eller flerspråkig eller om andra identifierar honom som två- eller flerspråkig. (Skutnabb-Kangas 1981:92)

3.1.2 Språkval och språkanvändning hos flerspråkiga individer

Forskarna har intresserat sig för varför man använder ett visst språk eller byter ett språk till ett annat i ett samtal. Oftast väljer människorna det språk som är starkast hos dem. Därtill kan språkvalet bero på situationen, på den andra parten eller samtalsämnet. Möjligtvis har individen förknippat känslor och upplevt saker på vissa språk. Valet är lätt om det är frågan om enspråkiga personer men flerspråkiga personer har visat sig välja att använda det språk som är starkast för de flesta personer i ett samtal. (Norrby & Håkansson 2010:226)

Språkval är alltid ett medvetet val där det är frågan om vem som talar, och till vem man talar och i vilket situation. Enligt Holmes (1992: 29–30) beror språkval på social distans, formalitet, status och funktion. Status beskriver förhållandet mellan två människor, till exempel lärare-elev. Social distans bygger på hur väl människan känner den andra personen i samtalet. Funktion beskriver i vilka situationer språken används, till exempel med familjen eller vänner, och formalitet hänvisar till hurdant språk man använder, till exempel högspråk eller talspråk. (Holmes 1992: 29–30). Även Grosjean (1982) anser att språkval är anknutet till många yttre och inre faktorer. Han konstaterar att människan gör sitt språkval enligt domän (Grosjean 1982: 130).

Domäner betyder olika sociala kontexter och faktorer som inverkar på individens språkval. Domäner kan till exempel vara skola, arbetsplats, familj eller kyrka. (Fishman 1972: 248) Vid domänanalys granskas människornas kommunikation i verkliga situationer. (Fishman 1965: 68). Eftersom Fishman ansåg att det finns olika faktorer som påverkar språkanvändningen utvecklade han begreppet domän.

Nedan Fishmans (1972: 82–83) egen definition av begreppet domän:

“Thus, a domain is a socio-cultural construct abstracted from topics of communication, relationships between communicators, and locales of communication, in accord with the institutions of a society and the spheres of activity of a culture, in such a way that individual behavior and social patterns can be distinguished from each other and yet related to each other. The domain is a higher order of abstraction or summarization which is arrived at from a consideration of the socio-cultural patterning which surrounds language choices that transpire at the intra-psychoic and socio-psychological levels.”

Enligt Fishman är domän en social kontext som samtalsparter befinner sig i. Domän baseras på hur till exempel samtalsparternas relationer och plats i kommunikationssituationer styr talarnas sociala beteende. Han anser att domänerna hjälper oss att förstå språkval i ett tvåspråkigt samhälle. Enligt Fishman (1972: 248) är vissa språk lämpligare med vissa

samtalsparter i vissa domäner. Även Hyltenstam och Stroud (1991: 44) anser att domäner kan ses som en typ av samtalssituationer.

Språkval är relaterade till sociokulturella normer och förväntningar (Fishman 1972: 248). Enligt Grosjean (2010: 42–47) påverkas människans språkval av samtalspartnern och samtalsinnehåll, situation och funktion. Han konstaterar att avgörande faktorer i språkval är samtalsparternas språkkunskaper och attityder till språk. Därtill väljer talaren det språk som är mest framgångsrikt för kommunikationen. Han poängterar att deltagarna väljer det språk som man har använd tidigare med varandra. (Grosjean 2010: 45) Även om man inte har kommit överens om saken, vet båda samtalsparter vilket språk man kommer att använda.

Paavola (1987) har undersökt helsingforsares språkval och språkanvändning. I Paavolas undersökning hade språkvalet inte samband med attityd, snarare gjordes språkvalet helt av praktiska orsaker såsom språkkunskaper. Människan väljer att uttrycka sig på det språk som känns mest bekvämt i den situation hen är i. Helander-Renvall (1984) har undersökt språkanvändning och språkval i olika domäner hos trespråkiga samer i Övre Soppero. Domäner som framkom i undersökningen var familj, bekantskaper, social participation, fritid, konsumtion, religion och offentliga ärenden. I undersökningen deltog 55 trespråkiga samer. Resultaten visar att alla tre språk samiska, svenska och finska framkommer i alla domäner men i olika omfattning beroende på samtalssituation. I undersökningen framkom det att i några av domänerna så som familj och offentliga ärenden är samtalspartnern enspråkig vilket gör att något språkval inte förekommer, medan i några domänerna överlappar språkens funktioner varandra, dvs. i domäner förekommer det parallellt flera språk. Det visar sig att det språkval som görs i en samtalssituation är ett resultat av ett komplext samspel mellan olika faktorer. (Helander-Renvall 1984:194–196).

Människor kan även använda olika språk i samma domän. I denna avhandling är den undersökta domänen studier, arbetsplats och fritiden. I min avhandling fokuserar jag på individernas egna erfarenheter av språkanvändning snarare än det faktiska språkvalet och påverkande faktorer.

De få undersökningar som har gjorts om finska språkbadsselevers språkanvändning har allmänt taget bevisat att språkbadslever vågar tala språkbadsspråket och andra språk. Enligt Björklund vågar språkbadslever låna ord från andra språk för att de ska bli förstådda. Den här metoden har tillägnat sig i språkbadsprogrammet. Metodens mål är att uppmuntra språkbadslever att använda det nya språket ända från början. (Björklund 2005:33–37)

3.2 Begreppet identitet

Identitet är en viktig del i min avhandling på grund av att jag vill utreda informanternas beskrivningar om sin språkliga identifikation och om språkbadet har inverkat deras syn på sin språkliga identifikation. Enligt Liebkind och Henning-Lindblom (2015:18) handlar identitet om frågor *vad eller vem är jag?* Liebkind och Henning-Lindholm konstaterar att identitet består av den personliga identiteten och den sociala identiteten. En individs identitet består till stor del av andra människors uppfattningar om hen. (Liebkind & Henning-Lindholm 2015:183–184)

När man diskuterar människans identitet kan man granska den från två olika synvinklar. Man kan utgå från det mer personliga perspektivet som kallas för personlig identitet eller från det sociala perspektivet som kallas för den sociala identiteten. Social identitet handlar om känslan av tillhörighet i gruppen. Individen har olika roller som framträder i olika sociala sammanhang. Språkliga beteenden är relaterade till de olika rollerna en individ har. Kvinna, dotter och mor är exempel på olika roller en person kan ha beroende på situationen hen befinner sig i. Identiteten skapas och formas i social interaktion samt sociala situationer så som språkliga sammanhang och därför har språket en betydande roll för individens självuppfattning. Den personliga identiteten omfattar egenskaper som inte syns lika starkt för andra och som man inte delar med andra medmänniskor. Den personliga identiteten handlar om individualitet och om känslan att man vet vem man är. Identiteten bildas och växer fram genom tiden och genom självgranskning. (Kovero: 2004) Detta kan tolkas som att identiteten är något som omformas och kan förändras under tiden.

Liebkind och Henning-Lindholm konstaterar att identitet beskriver vem en individ är men också värdet och betydelsen som individen har. Människan försöker uppnå enighet med andra medmänniskor om vem man är för att bli accepterad av andra. (Liebkind & Henning-Lindholm 2015:185)

3.3 Språklig identitet

Språk hör starkt till individens identitet. Språk är ett väsentligt verktyg för individen när hen ska beskriva vem hen är och omvärlden hen lever i. Enligt Kukkonen har varje person en egen språklig identitet. En stark språklig identitet innebär att man känner sig säker i sitt språk och känner sig tillhörig i något samfund. (Kukkonen 2003:8) Därtill är språket ett av de mest betydande dragen hos en grupp, eftersom språk är en central nyckel för social interaktion. Tidigare har forskning om språklig identitet begränsats huvudsakligen till förhållandet mellan språk och individ, och språklig identitet sågs som ganska permanent. Nutiden ses språklig identitet som något ständigt föränderligt (Martin 2016). Enligt Musk (2010) uppstår identiteten i socialt samspel med andra som en dynamisk process som består av flera identitetshandlingar. Språket kan uttrycka bland annat känslor, makt och kultur vilket betyder att varje språklig handling kan ses som någon slags identitetshandling. (Kukkonen 2003:7–8) Identitetshandlingar uppstår i samspel med andra talare i en konkret samtalskontext som sedan bildar en helhet. (Musk 2010:56)

Man kan säga att språk och identitet går hand i hand på grund av att språket spelar en avgörande roll när människan utvecklar förmågan att förstå sig själv. Språk återspeglar i stor del vem vi är och man kan säga att vår språkanvändning definierar oss. (Llamar & Watt 2010: 1–9) Språket är ett medel för att skapa sig själv samt bearbeta sin identitet beroende på situationen man är i (Musk 2010:56). Den språkliga identiteten innehåller känslan av att man är sig själv och att man klarar sig i språkliga situationer på ett visst språk. (Virta 1994: 24) Enligt Musk (2010: 56) är språket inte individens interna identitet men i stället är språket ett medel som man kan använda för att bearbeta sig själv. Även Kovero (2011) anser att språket

är en viktig faktor då man behandlar människans identifikation. Hon menar att den sociala samhörigheten och därmed den sociala identiteten är dynamisk och föränderlig. Koveros undersökning från 2011 visar att skolspråket har en stor betydelse för barnets självkänedom, språklig identifiering och personliga utveckling. (Kovero 2011: 17) Hon lyfter fram att en stor del finskspråkiga familjer väljer en svenskspråkig skola för sina barn, vilket tyder på den svenskspråkiga skolans goda anseende. Resultaten visar att informanterna väljer att lyfta fram svenska språkets betydelse för sin språkliga identitet, speciellt bland äldre elever. Därtill har svenskspråkiga skolan en central betydelse för hur elever definierar sig språkligt. (Kovero 2011:53) Det är intressant att se hur tidigare språkbadelever definierar sig språkligt eftersom språkbadelever tillägnar sig svenska redan från daghem, och således har svenska en stor betydelse för hur barnets språkliga identitet och språkanvändning utvecklas.

4 SPRÅKSTUDIER OCH FLERSPRÅKIGHET HOS TIDIGARE SPRÅKBADSELEVER

I det här kapitlet presenteras analysen av de berättelser som 11 tidigare språkbads elever skrivit år 2020. Genomgången av resultaten framskrider i samma ordning som teman i uppgiftsgivningen var. I avsnitt 4.1 presenterar och analyserar jag språkstudier hos informanterna under och efter språkbadet. I avsnitt 4.2 beskrivs informanternas syn på hur språkbad har påverkat deras arbete, studier och studieval. Sedan diskuterar jag informanternas språkkunskaper samt språkanvändning i vardagen i avsnitt 4.3. Vidare presenterar jag informanternas egen syn på och uppfattning om språkbad samt hur språkbad har inverkan på tidigare språkbads elevers liv. Till sist lyfter jag fram informanternas syn på sin flerspråkighet i avsnitt 4.5. Citat som visas i analysen är direkta citat från informanternas berättelser. Det framkommer många likheter i berättelserna vilket var förväntat. Några skrev mer omfattande och andra lite kortare.

Alla tidigare språkbads elever som deltog i undersökningen har deltagit i tidigt fullständigt språkbad och efter det fortsatt till ett finskspråkigt gymnasium. Därefter har de flesta av informanterna fortsatt att studera vid högskola.

4.1 Språkstudier i språkbadet och senare

Som tabell 2. nedan visar har alla informanterna i min undersökning studerat tre eller fyra språk i grundskolan. Som sagts i avsnitt 2.1.1 studerar språkbads eleverna i Finland de flesta skolämnen på svenska och därtill studerar de skolämnen på finska och dessutom studerar de engelska som främmande språk. I många språkbadsskolor kan eleverna även välja ytterligare ett främmande språk i fjärde årskursen. Alla informanterna hade engelska som det första främmande språket i lågstadiet. Tabell 2 visar mina informanters språkstudier i grundskolan.

Tabell 2. Tidigare språkbadslevers språkstudier i grundskolan

Tidigare språkbadslever	Finska	Svenska	Engelska	Tyska	Spanska	Italienska
Ama	X	X	X			
Miina	X	X	X			
Sanna	X	X	X	X		
Else	X	X	X			
Meeri	X	X	X	X		
Mikael	X	X	X			
Tero	X	X	X			
Jaakko	X	X	X			
Anne	X	X	X	X	X	
Jenna	X	X	X		X	
Iina	X	X	X		X	

Alla informanterna har studerat finska, svenska och engelska i grundskolan. Sex av informanterna har studerat endast finska, svenska och engelska i grundskolan. Tre av informanterna har studerat finska, svenska, engelska och spanska, medan två av informanterna har studerat finska, svenska, engelska och tyska. Man kan dra slutsatsen utgående från tabell 2 att i genomsnitt har tidigare språkbadslever mycket bra utgångspunkt för omfattande språkkunskaper. Ama (exempel 1) är en av dem som berättade att hon har studerat alla tre obligatorisk språk i grundskolan men även studerat spanska utöver dessa.

- (1) Ama: Kävin ala-asteen ruotsinkielisessä kielikylvyssä. Muita kieliä oli pakollinen englanti ja tietenkin Suomi. Olen opiskellut Espanjaa näiden 3 kielen lisäksi.

En av informanterna har studerat till och med fem språk: finska, svenska, engelska, spanska och tyska. Följande tabell nedan (se tabell 3.) handlar om informanternas språkstudier efter grundskolan.

Efter språkbad har informanterna fortsatt med sina språkstudier i gymnasiet. Eftersom det är obligatoriskt att studera det andra inhemska språket och engelska i gymnasiet, yrkeshögskolan och vid universitetet har alla fortsatt att studera dessa språk i gymnasiet (se

tabell 3). I tabell tre visar jag alla de språken informanterna nämnde att de har studerat efter språkbildningen i gymnasiet, yrkeshögskolan eller vid universitetet.

Som tabell tre visar studerade Sanna, Meeri, Anne, Iina och Jenna flera språk i grundskolan. Sanna, Meeri och Anne studerade finska, svenska, engelska och tyska och fortsatte studierna i dessa språk i gymnasiet efter grundskolan. Därtill började Sanna och Meeri studera spanska i gymnasiet. Iina, Jenna och Anne studerade finska, svenska, engelska och spanska i grundskolan och Iina och Jenna fortsatte med språkstudier i spanska i gymnasiet. Ama studerade spanska efter grundskolan i gymnasiet.

Tabell 3. Tidigare språkbildningslevers språkstudier efter grundskolan i gymnasium, yrkeshögskola och vid universitet

Tidigare språkbildningslever	Finska	Svenska	Engelska	Tyska	Spanska	Italienska
Ama	X	X	X		X	
Miina	X	X	X			
Sanna	X	X	X	X	X	
Else	X	X	X			X
Meeri	X	X	X	X	X	
Mikael	X	X	X		X	
Tero	X	X	X			
Jaakko	X	X	X		X	X
Anne	X	X	X	X		X
Jenna	X	X	X	X	X	
Iina	X	X	X		X	

Som tabell 3 visar har flera informanter studerat nya språk. Det framkom att bara två av informanterna har fortsatt med bara finska, svenska och engelska i gymnasiet, och alltså inte börjat studera fler språk efter grundskolan. I gymnasiet började Jaakko och Mikael inte att studera nya språk. Vid universitet har både Jaakko och Mikael börjat med spanskstudier. Därtill har Jaakko studerat italienska vid universitetet. Jenna fortsatte inte att studera spanska efter gymnasiet men började studera tyska vid universitetet. Anne fortsatte inte att studera spanska efter grundskolan men fortsatte med alla tre obligatoriska språk och dessutom inledde hon studier i italienska i gymnasiet. Miina och Tero fortsatte att studera de tre

obligatoriska språken i gymnasiet. Else berättade att hon har studerat finska, svenska, engelska och italienska efter grundskolan. Det framkommer inte i Miinas, Teros och Elses berättelse att de har studerat dessa språk.

Som man kan se i tabell 3 så har flera av informanterna börjat studera ett fjärde språk efter grundskolan i gymnasiet. Alla informanter har inte nämnt när och hur mycket de har studerat språken. Jag antar att majoriteten av informanterna hänvisar till gymnasium när de berättar om språkstudier efter grundskolan. De flesta har dock berättat vilka språk de har studerat i gymnasiet och möjligtvis också vid universitet eller i yrkeshögskolan. Alla utom tre av informanterna har studerat spanska, italienska eller tyska efter grundskolan. En typisk situation var att individen har studerat finska, svenska, engelska och tyska eller spanska.

Det framkommer också att studier i svenska upplevdes som en fördel i språkstudier av främmande språk. Meeri (exempel 2) påpekar att hon fortsatte studierna i tyska vid universitetet men inledde studierna i spanska när hon gick på utbyte. Hon är av den åsikten att svenska språkkunskaper har varit en fördel då hon studerat tyska.

- (2) Meeri: Olen myös opiskellut kielikylvyn aikana luonnollisesti englantia, mutta myös saksaa, jonka opiskelussa ruotsinkielentaidolla oli suuri etu. // Kielikylvyn jälkeen olen opiskellut lisää saksaa yliopistossa, sekä hieman espanjaa vaihtoni aikana Madridissa.

Jenna (exempel 3) lyfter fram att utöver svenska studerade de flitigt engelska och finska, som är obligatoriska ämnen i grundskolan. Därtill inledde hon studier i spanska som ett valbart främmande språk i grundskolans högre årskurser. Efter språkbadet fortsatte Jenna med språkstudier. Hon fortsatte att studera spanska i gymnasiet och tog kurser i tyska på universitetet. Det verkar som om Jenna har en positiv attityd till språkstudier eftersom hon frivilligt har valt flera nya språk under sina skolår.

- (3) Jenna: Ruotsin rinnalla opettelimme ahkerasti totta kai myös suomea sekä englantia. Yläasteella edellä mainittujen kielten rinnalle tuli myös espanjan kieli.(...) Kielikylvyn jälkeen jatkoin espanjan opiskelua, sekä yliopistossa otin saksan kielen kursseja.

Liksom Meeri (exempel 2) och Jenna (exempel 3) har också Jaakko (exempel 4) studerat flera språk efter språkbad. Liksom alla andra språkbadselever har Jaakko och Mikael (exempel 5) studerat finska, svenska och engelska i grundskolan. Jaakko berättar att han har studerat italienska och spanska efter språkbad, och Mikael i sin tur studerade två kurser spanska i gymnasiet.

- (4) Jaakko: Olen opiskellut italiaa, espanjaa, ruotsia ja englantia kielikylvyn jälkeen.
- (5) Mikael: Opetuskielenä/kielikylpykielenä oli ruotsi ja äidinkieleni on suomi. Lisäksi olen opiskellut englantia ensimmäisestä vuodesta lähtien. Muita kieliä en ole opiskellut peruskouluni aikana mutta lukiossa olen opiskellut kaksi kurssia espanjaa. (...) . Olen kehittänyt mielenkiinnon myös muita kieliä ja kielen käyttöä kohtaan kielikylpytaustani takia. Opiskelen ja opetan mielelläni eri kieliä aina kun siihen on mahdollisuus.

Som exempel 5 ovan visar har Mikael fått ett allmänt intresse för språkstudier. Han anser att han är mer intresserad av olika språk på grund av språkbad och gärna studerar och undervisar olika språk då det är möjligt. Anne (exempel 6) har studerat engelska, tyska och spanska i grundskolan. Efter grundskolan fortsatte hon också att studera svenska, engelska och tyska och utöver det studerade hon lite italienska.

- (6) Anne: Opiskelin lisäksi peruskoulussa englannin, saksan ja espanjan kieltä. Kielikylvyn jälkeen jatkoin lukiossa ruotsin, englannin ja saksan kielen opiskelua sekä opiskelin myös vähän italiaa. Lukion kuitenkin kävin suomeksi.

En typisk situation som framkommer i berättelserna är att informanterna studerade finska, svenska, engelska i grundskolan och utöver det började studera ännu ett fjärde språk i gymnasiet. Det verkar vara att majoriteten av informanterna har valt frivilliga språk i grundskolan och senare. Således kan man se ett stort intresse för språk.

4.2 Språkbads inverkan på studier och val av studieplats

I sina berättelser ombads informanterna att ta ställning till och skriva om hur språkbadet har inverkat på deras studier och val av studieplats. I de tidigare språkbadelevernas berättelser kan man se flera gemensamma drag som berör språkbads inverkan på deras studier och val av studieplats. Informanterna hade allmänt samma åsikt om att språkbad har haft en positiv inverkan på studier samt gett flera möjligheter då de sökt studieplats.

De flesta av informanterna visar sig ha en likadan positiv syn på det att språkbad har haft en positiv inverkan på studiemöjligheter. De påstår att tack vare språkbad och kunskaper i svenska hade de möjlighet att söka till svenskspråkiga skolor. (se exempel 7 och 9) Samma resultat framkom i Bergroths (2015:27) undersökning om orsaker till valet av språkbad. Föräldrarna satte sina barn i språkbad för att de senare skulle få flera möjligheter i arbetslivet. Som tidigare språkbadselev har jag själv fortsatt att studera i en svenskspråkig högskola tack vare mina svenska kunskaper som jag tillägnat mig under grundskolan.

- (7) Meeri: Korkeakouluun haettaessa koin kuitenkin että ruotsinkieleni oli edelleen tarpeeksi vahva ja päädyinkin hakemaan Svenska Handelshögskolaan sekä Ruotsiin kaupallisiin koulutuksiin. Suureksi yllätykseni pääsin molempiin ja päätin jäädä suomeen Hankenin Vaasan kampukselle. Ruotsin kielestä oli taas hyötyä sillä Vaasa on myös hyvin kaksikielinen kaupunki ja siellä ravintolassa työskennellessä oli osattava kumpaakin kotimaista kieltä.

Meeri (exempel 7) lyfter fram att efter grundskolan fortsatte hon till ett finskspråkigt gymnasium men kände att hennes kunskaper i svenska var tillräckligt bra för att hon efter det skulle kunna söka på en svenskspråkig högskola i en tvåspråkigt ort och i en högskola i Sverige. Hon berättar att hon kom in i dem båda och började studera på svenska i Finland. Hon anser att det var nyttigt att behärska svenska eftersom hon studerade på en tvåspråkig ort samt arbetade på en restaurang där hon var tvungen att behärska både finska och svenska.

Likadana situationer framkommer också i andra berättelser. De flesta av informanterna påstår att de är nöjda med att språkbad har gett dem möjligheter att söka till både svensk- och

finskspråkiga högskolor. Tero, Jaakko och Mikael sökte till den tvåspråkiga språkbadsläroverutbildningen i Vasa där studierna är både på finska och svenska. Mikael (exempel 8) lyfter fram att han, och alla som studerar till språkbadslärare, studerar svenska. I exempel 9 nedan skriver Jaakko att språkbad har gett honom fler möjligheter till studieval och tack vare sin språkbadbakgrund är han nu en språkbadslärare.

- (8) Mikael: Vaikka lopetin kielikylvyn ja siirryin suomenkieliseen opetukseen seitsemännen peruskouluvuoteni jälkeen, käytän nykyään päivittäin ruotsia ja opiskelen ruotsin kieltä ja kielikylpyopettajan opintoja yliopistossa.
- (9) Jaakko: Kielikylpy on vaikuttanut suuresti. Se loi vaihtoehtoja lisää kun pystyi hakemaan sisään kouluihin joissa opetuskieli oli joko suomi tai ruotsi. Tuskin opiskelisin nykyistä alaani (kielikylpyopettaja) ilman kiky taustaa.

I exempel 8 och 9 ovan kan man se att språkbad har gett en möjlighet att söka till en svenskspråkig högskola även om man skulle ha gått ett i finskspråkigt gymnasium. Else, Sanna och Meeri berättar att tack vare sina kunskaper i svenska sökte de till Sverige för att studera. De är av den åsikten att språkbad har gett omfattande språkfärdigheter för att kunna söka till en helt svenskspråkig miljö (exempel 7 ovan och exempel 10 och 11 nedan).

- (10) Else: Kielikylpy on vaikuttanut kouluvalintaani antamalla minulle rohkeutta hakea ruotsiin opiskelemaan. Ruotsista löytyi ohjelma, jota ei suomessa pystynyt helposti toteuttamaan nimittäin liikunnan/terveystiedon ja historian opettaja. Tällä hetkellä opiskelen ruotsissa toista vuotta, joka ei olisi mahdollista ilman kielikylpy taustaani.

Else (exempel 10) anser att språkbad har gett henne mod att söka till Sverige för att studera. Språkbadets mål är i första hand att utveckla en funktionell flerspråkighet hos eleverna vilket betyder att eleverna kan använda svenska naturligt i olika situationer (se kapitel 2). Liksom Meeri (exempel 7) anser Else att utan språkbadsutbildningsbakgrund skulle hon inte ha sökt till Sverige för att studera.

Även Sanna (exempel 11) upplevde att språkbad har gett henne omfattande språkkunskaper och tack vare det har hon påbörjat studier i Sverige. Därtill anser hon att starka språkkunskaper har hjälpt henne i tidigare studier också.

- (11) Sanna: Ala-asteelta siirryin suoraan kielikylpyluokalle yläasteelle (tämän mahdollisesti kielikylpy). Kielikylvyn käyneenä valitsin myös jatko-opiskelu paikaksi Uppsalan yliopiston Ruotsissa. Vahva kielitaito on mahdollistanut jatko- opinnot sekä auttanut opiskelun aiemmissä vaiheissa.

Jenna i exempel 12 berättar att hon inte tycker att språkbad direkt har påverkat hennes studieval, men hon anser ändå att det har varit nyttigt med tanke på studieval att hon har tillägnat sig språkkunskaper i språkbad. Hon anser att kunskaper i svenska har öppnat flera dörrar och möjligheter att utbilda sig.

- (12) Jenna: Kielikylpy ei suoraan ole vaikuttanut koulutusvalintoihini, mutta oli kiva huomata, että ruotsin kielen osaamiseni avasi monia uusia ovia ja mahdollisuuksia kouluttautua. Opiskeluissa myöhemmin ruotsin opinnot ovat tuntuneet helpoilta.

Generellt kan man säga att tidigare språkbads elever har positiva upplevelser av att språkbad har gett flera möjligheter vid kommande utbildning. Språkbadet tycks ha haft en betydelsefull roll i informanternas liv när det gäller val av studieplats efter grundskolan. Något intressant är att det finns flera informanter som inte ens nämnde språkbadets inverkan på studier i sina berättelser även om flera av informanterna använder svenska på grund av språkstudierna i yrkeshögskolan eller vid universitetet. Jag tolkar att de informanter som inte konstaterar att språkbadet har påverkat sina studier anser att det är en självklarhet eller så har språkbadet inte en betydande roll i informanternas liv.

4.3 Språkanvändning i vardagen

Informanterna ombads skriva om temat språkanvändning i sina berättelser. Jag ville veta vilka språk tidigare språkbads elever använder med vänner, med familj och i hobbyer samt vilka språk de använder i studie- och arbetslivet. Därtill ville jag veta hurdan inverkan språkbadet har i tidigare språkbads elevers nuvarande språkanvändning. Alla teman kom inte fram i alla berättelser eftersom informanterna hade en frihet att skriva hur de själva ville. I

de följande avsnitten kommer jag att berätta om de tidigare språkbadslevernars språkanvändning i arbetet, i sina studier samt på fritiden.

4.3.1 Språkanvändning i arbetet och i studien

I detta avsnitt redogör jag informanternas språkanvändning i studier och i arbetet. Jag börjar med att redogöra språkanvändning i arbetet och sedan berättar jag om språkanvändning i studierna. De flesta av informanterna nämnde flera språk som de använder i vardagen. I tabell 4 visualiseras tidigare språkbadslevers språkanvändning i arbetet och i studier. Alla informanter berättar om språkanvändning i arbetet. De informanter som inte studerar i yrkeshögskola eller vid universitet beskriver naturligtvis inte dessa situationer. Eftersom majoriteten av informanterna studerar och alla är i arbetslivet har jag gjort bara en tabell för båda för att synliggöra språkanvändningen inom dessa områden.

Tabell 4. Tidigare språkbadslevers språkanvändning i arbetet och i studier

Tidigare språkbads elever	Finska	Svenska	Engelska	Tyska	Spanska	Italienska
Ama	X	X	X			
Miina	X	X	X			
Sanna	X		X			
Else	X	X	X			
Meeri	X	X				
Mikael	X	X				
Tero	X	X	X			
Jaakko	X	X	X			
Anne	X	X	X			
Jenna	X	X	X			
Iina	X					

De flesta av informanterna använder finska, svenska och engelska på arbetsplatsen eller i studierna. Ama, Miina, Jaakko, Anne, Jenna använder finska, svenska och engelska i arbetslivet. Meeri och Mikael berättar att de använder finska och svenska i arbetet. Sanna lyfter fram att hon använder huvudsakligen finska och engelska i arbetet. Iina är den enda

som använder bara finska i arbetet. Alla informanter använder finska i sitt arbete vilket är ett naturligt resultat. De språk som används av de flesta informanterna efter finska är svenska och engelska eftersom alla utom en av informanterna anger att de använder dessa språk. Ingen av informanterna använder något annat språk i sitt arbete vilket också var ett förväntat resultat.

Grosjean (1982:107–110) säger att en person väljer sitt språk utgående från kontext och social rörelse. Detta framkommer även i de tidigare språkbadslevernans berättelser. I fall det sociala sammanhanget där individen arbetar kräver svenska, kan individen använda svenska utan problem. Språkval i detta fall har att göra med språkkunskaper och kontexten där individen befinner sig. Det framkommer i Miinas (exempel 13) berättelse att på arbetsplatsen är språkvalen beroende av samtalsparter såsom kollega eller kund. Hon lyfter fram att även om hon huvudsakligen använder finska och engelska i arbetet kan hon också betjäna på svenska. Miina väljer det språk som är mest lämpligt för både sig själv och kunden i samtalsituation.

- (13) Miina: Töissä käytän pääsääntöisesti suomea ja englantia, mutta jos tarve vaatii pystyn myös palvelemaan asiakasta ruotsiksi.

Liksom Miina jobbar också Tero inom kundbetjäning. Tero (exempel 14) använder procent i sin berättelse för att beskriva hur mycket han använder vilka språk. Tero lyfter fram hur kunskaper i svenska hjälper honom i arbetet. Han upplever att handeln med svenskspråkiga kunder är lättare då man kan prata svenska. I studierna använder han mest svenska. Ama använder finska, svenska och engelska i arbetet. Ama (exempel 15) upplever att det har funnits situationer i arbetslivet där det har varit nyttigt att behärska svenska och engelska. Flera informanter är av den åsikten att kunskaper i svenska är nyttigt i arbetslivet.

- (14) Tero: Työelämässä myyjänä 80% suomea, 15% ruotsia ja 5% englantia. Myyntityössä helpottaa kauppojen aikaansaamista ruotsinkielisten asiakkaiden kanssa huomattavasti, kun pystyy puhumaan ruotsia.
- (15) Ama: Töissä käytän suomea, ruotsia ja englantia. Työ maailmassa on tullut eteen tilanteita, joissa hyvästä ruotsin kielen taidosta on ollut hyötyä.

Suomessa työskennellessäni koen, että suomen kielen lisäksi, hyvästä englannin ja ruotsin kielen taidosta on apua.

Informanterna berättar inte var de jobbar, men det framkommer klart att då man jobbar inom kundbetjäning och med andra människor behöver man använda flera språk. I exempel 16 nedan kan man se att Meeri förknippar svenskan tydligt med arbetet. Hon berättar att hon dagligen använder svenska i arbetet och har varit den enda personen som behärskar svenska på arbetsplatsen och tack vare det fått hantera vissa kundrelationer själv.

- (16) Meeri: Nykypäivänä käytän ruotsia säännöllisesti töissä (...) Olen ollut työpaikallani usein ainoa ruotsia puhuva henkilö ja saanut tämän johdosta hoitaa monia asiakassuhteita itse. Yhtiö jonka palveluksessa on myös ruotsalaisessa omistuksessa ja monet konsernin tason tiedotteet ovat ruotsiksi.

Som exempel 16 ovan visar har Meeris språkkunskaper varit nyttiga för henne i arbetslivet. Det framkommer i Meeris berättelse att man värderar språkkunskaper i arbetslivet och att kunskaper i flera språk verkar vara nyttiga. Därtill har hon fått ansvar och uppgifter tack vare sina språkkunskaper. Liksom Meeri är också Anne (exempel 17) och Mikael (exempel 18) av den åsikten att kunskaper i svenska har varit nyttigt. Något intressant är att flera informanter lyfter upp speciellt kunskaper i svenska som en fördel i arbetslivet. Majoriteten av informanterna poängterar att de utöver finska använder också svenska och engelska, men svenska är det enda språket som får en förklaring till varför det är bra att behärska språket. Möjligtvis är temat språkbud en orsak för varför informanterna fokuserar mer på svenska än på andra språk. Anne är inte den enda som anser att kunskaperna i svenska har gjort arbetet lättare. Hon är av den åsikten att i yrkesverksamhet behöver man kunskaper i svenskan. Därtill anser hon att kunskaperna i svenska har varit till hjälp i arbetsansökning.

- (17) Anne: Töissä ja opiskeluissa käytän suomen kielen lisäksi englantia ja ruotsia. Ruotsin kielen osaaminen on helpottanut huomattavasti minua töissä, sillä ruotsin kieltä tarvitaan yllättävänkin paljon työmaailmassa. Työtä hakiessakin ruotsin kielen osaamisesta on ollut paljon etua

Som exempel 17 ovan visar har Anne haft en stor fördel av sina svenska kunskaper. Mikael lyfter fram att han använder svenska dagligen i arbetlivet. Svenska har en tydlig roll som kommunikationsspråk i Mikael's vardag. Han anser att kunskap i flera språk ger en bra bild som anställd. Mikael fortsätter att tack vare goda kunskaper i svenska är han mer självsäker att använda språket.

- (18) Mikael: (...) Työelämässä, sekä Vaasassa että Helsingissä käytän ruotsin kieltä päivittäin koska koen että asiakaspalvelussa se luo hyvän kuvan minusta työntekijänä jos pystyn puhumaan sujuvasti useita kieliä. Työelämässä ruotsin kielen taidoista on ollut hyötyä siinä mielessä että opettajan sijaisuuksia tehdessä olen voinut opettaa ruotsia varmemmin sekä sain töitä Ahvenanmaalta, koska siellä ruotsin kielen taito on melkein pakollista.

I exemplet nedan kan man se hur Jaakko berättar om sin språkanvändning i arbetet. Jaakko (exempel 19) som är språkbadslärare använder mest svenska i arbetsmiljön. Han anser att han tack vare språkbadstudier har uppnått språkfärdigheter, som möjliggjorde att han nu kan arbeta som språkbadslärare i en språkbadsskola.

- (19) Jaakko: Teen töitä kielikylypykoulussa ruotsin kielellä. Olen sitä mieltä että tämä on mahdollista vain koska itse olen kielikylyvyn avulla saavuttanut tarpeeksi korkean kielitaidon eri kielissä.

Både Else (exempel 20) och Jenna (exempel 21) påstår att de använder finska, svenska och engelska i arbetet. Else skriver att i sitt arbete under sommaren använder hon alla tre språk finska, svenska och engelska. Jenna berättar vidare i sin berättelse att även om hon mest använder finska i arbetet, använder hon ibland också engelska och svenska.

- (20) Else: Työelämässä kesäisin käytän kaikkia kolmea kieltä Ruotsia, Suomea ja Englantia.
- (21) Jenna: (...) töissä hommat etenevät lähinnä suomeksi, ajoittain englantia ja ruotsia käyttäen.

Det visar sig vara att majoriteten av informanterna idag arbetar på en arbetsplats där färdigheter i flera språk krävs. Från informanternas berättelser kan man märka att

informanterna använder flera språk i arbetslivet. Det verkar vara att behovet att använda flera språk kan variera beroende på vilken arbetsplats man jobbar i. Därmed visar informanternas berättelser att boendemiljön är en orsak till användning av flera språk i arbetet. Eftersom alla informanterna bor i Helsingfors eller i Vasa vilka båda är tvåspråkiga ort, finns det mycket möjligheter att i arbetslivet använda flera språk.

Språkanvändningen i studierna varierar eftersom informanterna studerar på olika språk samt inom olika vetenskapsgrenar. De informanter som studerar i Sverige berättar att de använder engelska och svenska i sina studier. Alla utom en av informanterna använder mer än ett språk i studierna. Till skillnad från andra informanterna som studerar använder Jenna (exempel 22) bara engelska i sina studier.

(22) Jenna: Opiskelussa olen koko yliopiston käyttänyt täysin englantia (...).

Else (exempel 23) påpekar att i studierna skriver hon endast på svenska men att de flesta kursböcker är på engelska. Man ser att Elses språkanvändning är stor, eftersom hon berättar att hon använder två eller flera språk både i studierna och i arbetet.

(23) Else: Opiskeluissa kirjoitan ainoastaan Ruotsiksi mutta useampi kurssi kirja on englanniksi

Till skillnad från andra använder Iina (exempel 24) bara finska i sina studier och i arbetet. Minskad eller inte alls synlig språkanvändning beror på Iinas fall av brist på användning av svenska eller andra språk. Hon påpekar att hon inte använder andra språk än finska nu för tiden.

(24) Iina: Tällä hetkellä käytän vain suomea opiskelussa ja työssä.

Mikael (exempel 25) använder svenska dagligen i skolmiljön och på arbetsplatsen. I exemplet nedan kan man se vad Mikael skriver om sin språkanvändning.

- (25) Mikael: Nykyään kirjoitankin kaikki koulutyöni ruotsiksi ja valmistuessa minulla on pätevyys toimia ruotsin kielen opettajana ja kielikylpyluokanopettajana.

Resultaten visar att majoriteten av informanterna använder två eller flera språk i studierna. Sammanfattningsvis visar det sig att informanterna är vana vid att använda flera språk i arbetet och i studierna. En stor del av informanterna berättade att språkkunskaper bara har varit en fördel i arbetet.

4.3.2 Språkanvändning på fritiden

Informanterna ombads skriva om temat språkanvändning på fritiden. Jag var intresserad av att veta hurdan språkanvändning tidigare språkbads elever har som har tillägnat sig funktionell flerspråkighet i språkbadet.

Jag som en före detta språkbads elev använder flera språk på fritiden så jag kunde förvänta mig att få likadana resultat från mina informanter. Följande figur (se figur 5.) visar tidigare språkbads elevernas språkanvändning på fritiden enligt narrativen.

Tabell 5. Tidigare språkbads elevers språkanvändning på fritiden

Tidigare språkbads elever	Finska	Svenska	Engelska	Tyska	Spanska	Italienska
Ama	X	X				
Miina	X		X			
Sanna	X		X			
Else	X	X	X			
Meeri	X	X				
Mikael	X	X	X			
Tero	X	X				
Jaakko	X	X	X			
Anne	X	X				
Jenna	X		X			
Iina	X	X				

Språk som används av alla informanter är finska vilket är informanternas förstaspråk. Som tabell 5 visar är de språk som används mest av informanterna efter finska svenska och engelska, vilket är ett naturligt resultat. 8 informanter anger att de använder svenska på fritiden. 6 informanter anger att de använder engelska på fritiden. Ingen av informanterna anger att de skulle använda något annat språk på fritiden.

Språkanvändningen var starkt kopplad till relationer, såsom vänner och familj. Däremot fanns det en variation mellan vilket språk informanterna använder bland vänner och bekanta. Jag antar att informanterna i sina berättelser skrev om de språk som de dagligen använder. Jag antar att informanterna använder engelska i någon mån utan de att själva inser det. Sociala medier, TV-program och musik är ofta på engelska men det kan möjligtvis kännas så naturligt att man inte uppmärksammar det. Som tabell 5 visar använder 8 av informanterna svenska på fritiden vilket är relativt stor del.

I Jennas berättelse framkommer det att finska har en mer betydande ställning i hennes liv än svenska och engelska. Dock anser hon (exempel 26) att användning av engelska har blivit vanligare under de två närmaste åren.

- (26) Jenna: Vapaa-ajallani käytän pääosin suomea, mutta erityisesti parin vuoden sisään englannin käyttö on yleistynyt.

Det framkommer att informanterna använder svenska då de pratar med en svenskspråkig bekant eller en person som inte kan finska. Därtill berättar några av informanterna att de talar engelska med utlänningar. I flera berättelser framkommer det att språkanvändningen är anknuten till samtalspartnern och den sociala situationen. Det ser ut att informanterna väljer sitt språk enligt deltagare. Enligt Grosjean är samtalsparten anknuten till språkvalet, vilket är en av de fyra faktorer som påverkar språkvalet (Grosjean 1982:135). Tero (exempel 27) berättade att han anpassar sin språkanvändning efter vännen han är med.

- (27) Tero: Puhun pääsääntöisesti suomea (n.75%) ja ruotsia (25%). Valitsen kielen sen mukaan mikä on ystävälle helpompi.

Tero använder mest finska i sin vardag men han förklarade att han väljer språket beroende på vilket språk den andra parten i konversationen använder. Som exempel 21, 22, och 23 visar är samtalspartnerns språkkunskaper det som avgör språkvalet hos många informanter. Man kan tolka att Mikael, Jaakko och Tero väljer det språk som är mest framgångsrikt för kommunikationen.

Som redan sagt ovan (exempel 19) använder Jaakko uteslutande svenska med elever i arbetet eftersom han är språkbadslärare där lärarens undervisningsspråk är svenska. Han lyfter fram att på fritiden tvekar han inte heller att använda svenska eller engelska eftersom han är van vid att använda främmande språk dagligen (exempel 28). Mikael (exempel 29) språkanvändning är personberoende eftersom han medvetet väljer att använda svenska med vänner vars modersmål är svenska. Han lyfter fram att han gärna använder svenska med svenskspråkiga vänner. Mikael är den enda av informanterna som motiverar sin språkanvändning enligt eget intresse att upprätthålla sina kunskaper i svenska.

- (28) Jaakko: Vapaa-ajalla en epäröi käyttäessäni ruotsia tai englantia koska olen tottunut puhumaan vieraalla kielellä päivittäin.
- (29) Mikael: Vapaa-ajalla käytän ruotsin kieltä niiden ystävien kanssa joiden äidinkieli on ruotsi koska haluan pitää yllä kielitaitojani.

Så som det redan framkom tidigare (se exempel 16) använder Meeri (exempel 30) både svenska och finska i vardagen. På fritiden använder hon ändå mest finska med familj och med största delen av vänner, vilket är hennes starkaste språk.

- (30) Meeri: Perheeni ja suurimman osan ystäväistäni kanssa puhun kuitenkin suomea, joka on ehdottomasti vahvin kieleni.

Flera informanter använder olika språk i interaktionen med andra beroende på vilken situation de befinner sig i och med vem. Alla informanter bor på en tvåspråkig ort där det är möjligt att agera både på finska och svenska. Dock återger ingen av informanterna att de skulle använda svenska till exempel då de är i kontakt med myndigheter eller gör handel.

Liksom majoriteten av informanterna använder också Else (exempel 31) finska, svenska och engelska på fritiden. Hon berättar att hon använder både finska och svenska dagligen men också engelska med systems man. Iina (exempel 32) visar sig använda bara sitt förstaspråk på fritiden utom när hon talar med systems man.

- (31) Else: Vapaa ajalla käytän sekä Ruotsia että Suomea päivittäin mutta myös englantia siskoni poikaystävän kanssa.
- (32) Iina: käytän siskon miehen kanssa ruotsia muuten vapaa-ajalla kielien käyttö ei näy

Informanternas vardag är klart tvåspråkig eller i de flesta fall flerspråkig då man ser på berättelserna. Informanterna använder mest finska på fritiden vilket är naturligt eftersom deras första språk är finska. När informanterna berättade om sin språkanvändning på fritiden framkommer det tydligt att språkbadspråket svenska har en tydlig roll i informanternas språkanvändning. Med tanke på att informanterna har studerat svenska så många år är det förväntat att de använder svenska på fritiden. Även Björklund, Pakarinen och Mård-Miettinen (2015: 163) understryker att eleverna i språkbad via den produktiva språkanvändningen känner att de behärskar svenska och kan kommunicera med hjälp av det. Det första främmande språket engelska som språkbads elever börjar studera i de lägre årskurserna (se figur 1) har också en ställning i informanternas berättelser. Ingen av informanterna skrev att skulle använda annat språk än finska, svenska eller engelska på fritiden även om de har studerat andra språk i grundskolan. Således kan man tolka från berättelserna att majoriteten av informanterna använder tre språk: finska, svenska och engelska, vilket tyder på att de flesta av informanterna lever flerspråkigt. Generellt är språkanvändning med flera språk en bekväm och naturlig del av vardagen för alla tidigare språkbads elever.

4.3.3 Språkbadets inverkan på tidigare språkbadselevs nuvarande språkanvändning

I detta avsnitt redogör jag språkbadets inverkan på tidigare språkbadselevs nuvarande språkanvändning. Tanken bakom den frågan var att utforska om språkbadet har haft en betydelsefull roll i tidigare språkbadselevs språkanvändning.

Alla utom en av informanterna var av den åsikten att språkbad har haft en inverkan på hennes nuvarande språkanvändning. Orsaken till det beror på minskad användning av svenska. Som exempel (33) nedan visar anser Iina att språkbad inte har någon inverkan på hennes nuvarande språkanvändning. Hon motiverar det med att hon inte använder andra språk än finska i sitt vardagliga liv. Däremot är Meeri av en helt annan åsikt i sin berättelse (exempel 34). Hon upplever att språkbad har haft en stor inverkan på hennes nuvarande språkanvändning. Meeri anser att språkbad har gett goda kunskaper i svenska samt hjälpt med tyskstudier.

- (33) Iina: en käytä kieltä tällä hetkellä joten sanoisin ettei kielikylvyllä ole minkäänlaista vaikutusta
- (34) Meeri: Olen varma että ilman kielikylpyä en olisi oppinut näin vahvaa ruotsinkielentaitoa. Uskon myös että tämä olisi johtanut heikompaan saksankielenoppimiseen myös tai edes sen aloittamiseen.

Informanterna som har fortsatt att studera på svenska anser att språkbad har gett en bra grund för språkkunskaper. De flesta berättar att de utan problem kan kommunicera med bekanta och andra svenskspråkiga människor. Sanna (exempel 35) anser att språkbadet inte har haft stor inverkan på hennes språkanvändning. Däremot upplever hon att beredskapen att tillägna sig nya språk är god, vilket i sin tur kan vara tack vare att hon deltagit i språkbad.

- (35) Sanna: Aika pieni vaikutus kielikylvyllä on ollut kielenkäyttööni, sillä lähipiirini koostuu suomea äidinkielenä puhuvista. Opiskelussa ja työelämässä se on auttanut mm. Työpaikan saamisessa ja opiskelussa. Olen kuitenkin nopea oppimaan uusia kieliä ja pärjään niissä hyvin, mikä saattaa olla kielikylvyn aikaansaannoksia.

I exempel 36 nedan framkommer det att språkbud har haft en stor inverkan på Mikaelns språkanvändning och intresse för språk. Det verkar vara att tack vare språkbud har Mikael fått självförtroende att använda svenska i olika sammanhang till exempel då han reser i nordiska länder eller talar med nordbor.

- (36) Mikael: Myös lomaillessani pohjoismaissa tai pohjoismaisten ihmisten seurassa olen pystynyt käyttämään ruotsin kieltä. (...) Käytän mielusti ruotsin kieltä arjessa, koulussa ja työelämässä, vaikka en sitä täydellisesti osakaan koska koen että kommunikaatio on avoimempaa kun kieli ei ole esteenä

Mikael berättar vidare att genom språkbud har han utvecklat intresse för andra språk och därför studerar och undervisar han olika språk alltid när det är möjligt. Av samma anledning använder han gärna svenska i vardagliga livet. Också Else (exempel 37) anser att språkbud har påverkat hennes nuvarande språkanvändning. Eftersom Else enligt sin berättelse har fått en bra språklig grund i svenska från språkbud använder hon idag bara svenska i sina studier vid universitetet. Else verkar vara nöjd över att hon har fått goda språkfärdigheter i svenska.

- (37) Else: Kielikylpy on antanut hyvän pohjan ruotsin kielelle, jota käytän vapaa ajalla, opiskelussa sekä töissä.

Språkfärdigheterna i svenska har förstärkts hos flera informanter. Även självsäkerhet vid språkanvändning lyfter informanterna fram som en positiv inverkan av språkbud. Flera av informanterna upplever mod att använda svenska. Liksom majoriteten av informanterna anser Jenna (exempel 38) också att språkbud har haft en inverkan på hennes nuvarande språkanvändning. Jenna var av den åsikten att tack vare språkbud vågar hon använda andra språk än bara finska. Hon lyfter fram att hon inte tvekar att använda svenska och det känns även naturligt. Det verkar som att Jenna har uppnått det man kräver efter i språkbud, hon har tillägnat sig funktionella språkfärdigheter. Hon fortsätter att hon anser sig vara säker som svenska språkets användare jämfört med bekanta som har gått ”vanlig” finskspråkig skola.

- (38) Jenna: Kielikylvyn yhteys siihen, että käytän juuri näitä kieliä on se, että uskallan käyttää muitakin kieliä kuin suomea. En siis arastele käyttä kielikylvyssä opittua ruotsia, ja itseasiassa sen käyttö tuntuu aika

luonnolliselta. Kielikylvyn käyminen on ehdottomasti tehnyt minusta varman ruotsin kieleni kanssa, erityisesti verrattuna muihin niin sanotun ”tavallisen suomalaisen” koulun käyneisiin ystäviini ja kollegoihini.

Språkbadets betydelse för Amas nuvarande språkanvändning (exempel 39) kommer tydligt fram i hennes berättelse. Liksom många andra informanter lyfter också Ama i sin berättelse fram de produktiva färdigheterna och i synnerhet muntlig kompetens. Ama är av den åsikten att tack vare de svenska språkfärdigheter hon tillägnat sig i språkbadet kan hon idag kommunicera i vardagliga situationer på svenska. Som exempel 33 nedan visar kan Ama använda svenska som kommunikationsspråk i vardagliga situationer. Hon berättar att om hon får egna barn vill hon gärna sätta dem i språkbad också.

- (39) Ama: Kielikylpy opinnot ovat mahdollistaneet sen, että pystyn työelämässä ja arki maailmassa kommunikoidaan ruotsinkielisten henkilöiden kanssa ruotsiksi. Jos saan joskus omia lapsia toivon, että hekin saavat mahdollisuuden opiskella kielikylvyssä.

De flesta av informanterna som upplever att språkbadet har haft en inverkan på deras nuvarande språkanvändning samt känner sig mer vana vid eller mer säkra att använda svenska nämner också att de använder svenska i vardag (se avsnitt 4.3). Orsaken till detta kan möjligtvis bero på att när man aktivt använder ett språk, till exempel svenska, så förstärks också språkfärdigheterna och självförtroendet att använda språket.

Majoriteten av informanterna anser att språkbad har haft en inverkan på deras nuvarande språkanvändning. Flera informanter anser att på grund av språkbadet har användningen av det svenska språket ökat. Några informanter berättar att tack vare språkbadsprogrammet har språkinlärningsförmågan förstärkts, vilket underlättar inläringen av andra främmande språk. Även självförtroende vid språkanvändning nämns som en positiv inverkan av språkbad vilket innebär att kommunikationen på svenska känns lättare och mer bekväm. Detta framkom även i Ladvelins undersökning från 2007 som visade att informanterna ansåg sig ha goda språkfärdigheter samt självsäkerhet i att kommunicera på svenska. (Ladvelin 2007: 122–123)

Dock framkommer det olika aspekter angående temat, och huruvida språkbad har haft en inverkan på informanternas nuvarande språkanvändning eller inte är en subjektiv upplevelse. Ett gemensamt drag i berättelserna var att de som fortsatte att studera på svenska upplevde en större inverkan av språkbad än de som inte hade använt språket mer efter grundskolan.

4.4 Språkbadets inverkan på tidigare språkbadselevers liv

Tidigare språkbadselever ombads att skriva om språkbad har haft en inverkan på deras liv. Alla informanterna tog hänsyn till den frågan och gav mig mycket information om språkbadets inverkan på deras liv. Alla tidigare språkbadselever tog hjälpfrågan till hänsyn och gav mig mycket lämplig information. Alla informanterna verkade ha mångsidiga tankar om språkbads inverkan på sina liv. De flesta informanter anser sig ha fått positiva erfarenheter av språkbadet, men det framkommer också neutrala kommentarer.

Även i Mikael's berättelse kan man se att han var av den åsikten att språkbad har påverkat hans liv. Han påstår att på grund av språkbad sökte han till lärarutbildningen i Vasa. Enligt Mikael har han fått många fördelar av goda kunskaper i svenska som han har tillägnat sig under grundskolan. Mikael betonade att språkstudier i gymnasiet var lättare och sedan har han fått vänner genom att använda bara svenska. Såsom Mikael (exempel 40) har också Tero (exempel 41) fått mera vänner tack vare de språkkunskaper han har tillägnat sig i språkbad. Han anser att tröskeln att använda olika språk är lägre vilket enligt är Tero en fördel i arbetet. Både Tero och Mikael anser att språkbad är en orsak till deras nuvarande studieplats. Båda studerar idag vid universitet för att bli en språkbadslärare där studierna går på svenska.

- (40) Mikael: Hain luokanopettajaksi Helsingin yliopistoon mutta koska en päässyt sinne ensimmäisellä yrityksellä, päätin hakea Vaasan yliopiston kielikylypikoulutusohjelmaan jossa pääaineena on ruotsin kieli. Tätä valintaa en olisi voinut tehdä jos en olisi käynyt kielikylypää peruskoulussa. (...) Konkreettinen hyöty tai etu ruotsin kielen taidosta ilmeni minulle vasta lukiovuosina ja siitä eteenpäin. (...) Ruotsin kielen osaaminen helpotti huomattavasti lukion ruotsinkurssien suorittamisessa sekä ylioppilaskirjoituksissa. (...) Ahvenanmaalla tutustuin ystäviin käyttäen

pelkkää ruotsin kieltä ja sen aikainen tyttöystäväni puhui myös vain ruotsia ja englantia.

- (41) Tero: Uusia ruotsinkielisiä ystäviä, kynnys kielten käyttämiseen luonnollisissa tilanteissa matala, töissä enemmän myyntiä -> korkeampi palkka. opiskeluala suureksi osaksi kielikylvyn ansiosta.

Anne (exempel 42) berättar att hon är tacksam över att hennes föräldrar satte henne i språkbud. Hon anser att kommunikation på svenska har varit lättare och hon har kunnat använda språket i Sverige där hennes mormor bor.

- (42) Anne: Olen todella iloinen siitä, että vanhempani aikoinaan laittoivat minut kielikylpypäiväkotiin. Minun famu, jonka kanssa puhun ruotsia, asuu osin myös ruotsissa ja aina hänen luokseen mennessä on ollut helppoa myös asioida esimerkiksi kaupassa, kun osaa maan kielen.

Det verkar som att Jenna (exempel 43) inte kan specificera språkbudsutbildningens effekter eftersom hon inte kan se sig själv utan språkbudsbakgrund. Hon anser att språkbudsbakgrunden är en relevant del av hennes identitet. Jenna var av den åsikten att hon är mer öppen för att studera andra språk och på andra språk. Enligt henne kan detta bero på hennes språkbadsbakgrund. Samma resultat framkom i Ladvelins (2007) undersökning om språkbads elevernas erfarenheter och attityder mot svenska. Ladvelin (2007:119–120) har undersökt de första språkbudsgrupperna i Finland och bland annat språkbads elevernas uppfattningar och attityder till språkbudet och svenska. Resultaten visade att nästan alla elever anser att tillägnandet av främmande språk såsom engelska och tyska blev lättare tack vare språkbud.

- (43) Jenna: Kielikylvyn henkilökohtaisia vaikutuksia minuun on vaikea luetella, koska en koskaan voi tietää millainen olisin ilman kielikylpyopiskelua. Se on siis vieläkin aika iso osa identiteettiäni. Olen kenties avoimempi uusien kielten opiskeluun, ja olen aina oppinut niitä nopeasti. Tämäkin kenties johdannainen kielikylpytaustastani. Olen myös avoimempi opiskelemaan muilla kuin suomen kielellä-

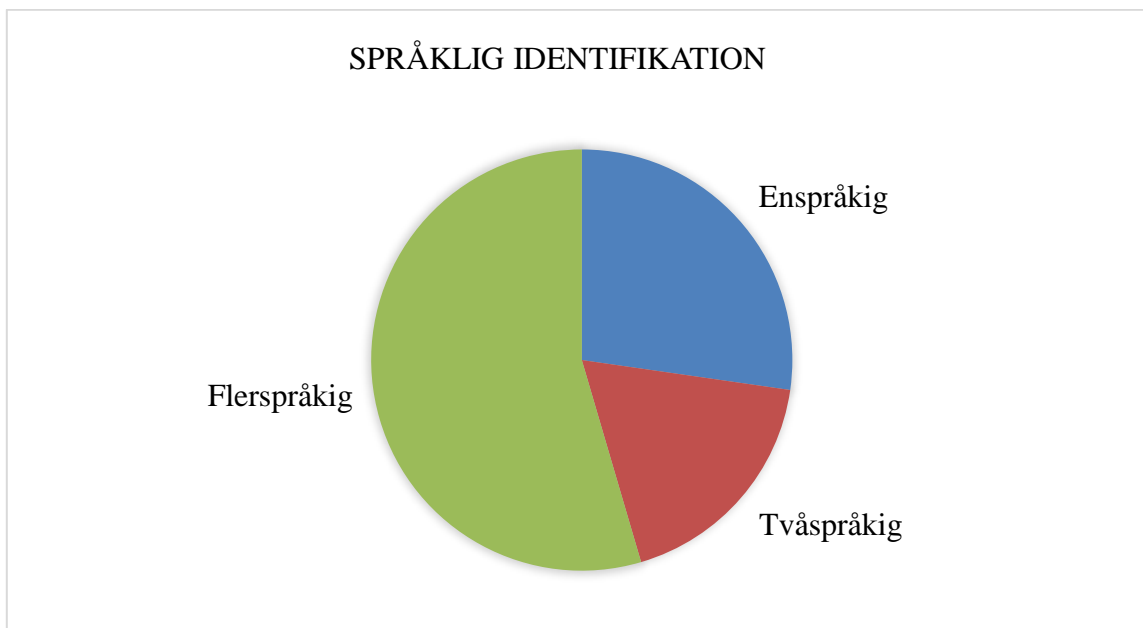
Såsom Iina (exempel 44) berättar också Meeri (exempel 45) att språkbadet har öppnat dörrar i arbetslivet. Därtill berättar Meeri att på grund av språkbadet har hon deltagit i en svenskspråkig scouting och fått många vänner därifrån, vilket förstärkte kunskaperna i svenska.

- (44) Iina: kielikylpy on avannut minulle monia ovia mm. työelämässä
- (45) Meeri: Henkilökohtaisesti kielikylpy ja sen tuoma vahva ruotsinkielentaiton on vaikuttanut minuun suuresti. Se on avannut niin koulutusmahdollisuuksia, ystävyysuhteita ja työpaikkoja. (...) Ruotsinkielen taitoni vie minut myös 10 vuotiaana ruotsinkieliseen partioon, josta sain paljon hyviä ystäviä mikä vahvisti kielituntemustani.

Tidigare språkbadslevers uppfattningar kring språkbad visar sig ha en positiv klang. Alla exempel ovan antyder att språkbad har haft en positiv inverkan på informanternas liv. De flesta av informanterna verkar vara nöjda att de har deltagit i språkbadsprogram och därtill har de fått positiva erfarenheter från språkbadet. Konkreta fördelar som nämndes i flera av berättelserna var att man uppnådde goda språkfärdigheter i svenska och språkanvändning. Flera av informanterna anser att många arbetsmöjligheter har öppnats tack vare språkbadet och de språkkunskaper det medförde.

4.5 Språkbad som en väg till flerspråkighet

Informanterna ombads berätta i sina berättelser om hurdan inverkan språkbadet har haft på deras syn på sin en-, två- eller flerspråkighet. Jag ville utreda varför tidigare språkbadslever anser sig vara en-, två- eller flerspråkiga. Även om alla informanter är finskspråkiga, anser majoriteten av informanterna sig vara flerspråkiga (figur 1).

Figur 2. Tidigare språkbads elever språklig identifikation enligt narrativen

Som figur 1. ovan visar anser sig tre av informanterna vara enspråkiga. Två av informanterna berättar att de anser sig vara tvåspråkiga och resten av de tidigare språkbadseleverna anser sig vara flerspråkiga.

Iina, Ama och Sanna anser sig vara enspråkiga. Enligt de fyra kompetenskriterierna ursprung, funktion, kompetens och attityd (se tabell 1 i avsnitt 2.2.2) var ursprung det som Iina, Sanna och Ama motiverade sin enspråkighet med. De konstaterar att de bara har ett modersmål och därför känner de sig som enspråkiga, även om de använder och kan flera språk.

Iina anser att hon är enspråkig eftersom hon har bara ett modersmål från grunden. (exempel 46)

- (46) Iina: olen yksikielinen koska minulla on vain yksi äidinkieli ja se on suomi. Näin se vain on. Bonuksena puhun sujuvasti muita kieliä.

Inas identitet verkar vara starkt kopplad till hennes första språk, finska. Hon påpekar dock att även om hon är enspråkig behärskar hon flera språk. I exempel 47 nedan ser man att även Sanna motiverar sin enspråkighet med ursprungskriteriet.

- (47) Sanna: En koe olevani kaksi- tai monikielinen sanan oikeassa merkityksessä, sillä minulla on vain yksi äidinkieli. Osaan kuitenkin sujuvasti puhua ja kirjoittaa kolmea kieltä (suomi, ruotsi ja englanti).

Sanna anser att hon inte kan identifiera sig som flerspråkig enligt den betydelse begreppet har. Hon konstaterar att hon har bara ett modersmål på grund av hennes bakgrund. Jag tolkar att Sanna är av den åsikten att en flerspråkig person har tillägnat sig flera språk hemifrån och har till exempel flerspråkiga eller tvåspråkiga föräldrar. Hon påpekar att hon trots det kan tala och skriva flytande på tre språk. Ama (exempel 48) lyfter fram likadana tankar i sin berättelse.

- (48) Ama: Koen olevani suomenkielinen. Tiedän kuitenkin, että tarpeen vaatiessa pystyn kommunikoimaan helposti myös ruotsin kielellä.

I exempel 48 ovan kan man se att Ama identifierar sig själv som enspråkig. Därtill uppger hon att hon kan använda och kommunicera på svenska om det behövs. Intressant är att hon lyfter fram bara svenskan som ett kommunikationsspråk fast hon har studerat flera språk i grundskolan och efter det. Även om Iina, Sanna och Ama anser sig vara enspråkiga, lyfter de fram sina kunskaper i flera språk. Det kom tydligt fram att alla är medvetna om sina omfattande språkkunskaper och kan använda dem om det behövs, men det betyder inte att de skulle identifiera sig själva som två- eller flerspråkiga. Om man betraktar språklig identifikation bara utifrån ursprungskriteriet är Iina, Sanna och Ama enspråkiga. Däremot om man betraktar språklig identifikation utifrån funktionskriteriet där personer som kan använda flera språk i de flesta situationer definieras som två- eller flerspråkig skulle Iina, Sanna vara flerspråkiga och Ama tvåspråkig. (Skutnabb-Kangas 1891: 94)

Anne (exempel 49) är den enda som berättar att hon har svenskspråkiga släktingar och på grund av det anser sig vara tvåspråkig. Både hon och Tero (exempel 50) anser sig vara tvåspråkiga på grund av funktionskriteriet och attitydkriteriet. Anne berättar att hennes

farmor är svenskspråkig och att hon använder svenska med henne, och därför anser hon sig vara tvåspråkig. Därtill nämnde hon att språkbad är en orsak till hennes tvåspråkighet.

- (49) Anne: Koen olevani kaksikielinen siinä mielessä, että osa suvustani on ruotsinkielisiä, ja käytän heidän kanssaan ruotsin kieltä. Lisäksi olen käynyt peruskouluni kielikylpyluokalla.

Också Tero (exempel 50) lyfter fram att han anser sig vara tvåspråkig. Tero preciserar inte sin uppfattning noggrannare om varför han identifierar sig själv som tvåspråkig och inte flerspråkig även om han nämnde att han behärskar finska, svenska och engelska. Möjligtvis kan Tero identifiera sig som tvåspråkig på grund av att han tycker att han kan fungera lika bra på finska och på svenska men inte på engelska, trots att han också kan engelska, eller på grund av att han har deltagit språkbad och använt svenska mer än engelska i sina studier. Både Annes och Teros språkliga identifikation kan kopplas till attitydkriteriet eftersom båda identifierar sig själva som en person som är tvåspråkig.

- (50) Tero: Koen olevani täysin kaksikielinen (suomi & ruotsi). Englantikin sujuu oikein hyvin.

De flesta av informanterna motiverade sin flerspråkighet med antalet språk de kan (kompetens) eller antalet språk de använder dagligen (funktion). Meeri (exempel 51) motiverar sin flerspråkighet genom de språk hon behärskar (kompetens). Hon anser att kunskaperna i finska, svenska och engelska är starka. Hon lyfter upp i sin berättelse att eftersom hon klarar av olika situationer (funktion) på engelska, svenska och finska är hon flerspråkig.

- (51) Meeri: Koen olevani monikielinen, koska suomen, ruotsin ja englannin kielen taitoni ovat vahvat ja koen pärjääväni niillä tilanteessa kuin tilanteessa.

Även Jennas (exempel 52) motivering för sin flerspråkighet baserade sig på användning av språk, det vill säga funktion. De långvariga språkstudier Jenna har haft var en av utgångspunkten när hon nämnde finska, svenska och engelska som motivering till sin flerspråkighet. Hon berättade att hon har studerat på alla tre språk i över tre år och kan

använda dem alla utan problem. Hon fortsatte att utan språkbud skulle hon inte räkna svenska med bland de språk hon klarar av att använda och då skulle hon betrakta sig själv som tvåspråkig, inte flerspråkig som hon är nu.

- (52) Jenna: Koen olevani monikielinen, sillä suomen ja ruotsin rinnalle nostaisin myös englannin kielen. Kaikilla näillä kielillä olen opiskellut vähintään 3 vuotta, ja koen pärjääväni kaikella kolmella kielellä arjessa ilman suurempia ongelmia. Ilman kielikylpyä tuskin laskisin ruotsia tuolle listalle ja mieltäisin itseni enemmän kaksikieliseksi, sillä englannin kielellä pärjää myös sellaisissa maissa, tapahtumissa ja tilaisuuksissa missä nyt voin toimia ruotsiksi.

Miina (exempel 53) anser att språkbud har haft en stor inverkan på hennes språkliga identifikation. Hon berättar att tack vare språkbud har hon fått goda kunskaper i svenska. En intressant skillnad mellan Miina och Anne som framkommer i berättelserna är att Miina identifierar sig som flerspråkig och Anne som tvåspråkig fast båda informanterna hänvisar bara till svenska när de berättar om sin språkliga identifikation. Möjligtvis kan det vara att Miina räknade med engelska också men ville betona svenska för att det är hennes skolspråk. Däremot Mikael (exempel 54) lyfter tydligt fram att han anser sig vara trespråkig för att han behärskar finska, svenska och engelska. Mikael motiverar sin språkliga identifikation med språk han behärskar (kompetens) och med användning av språk (funktion). Han berättar att på grund av att han dagligen använder förutom finska också svenska och engelska, är han flerspråkig.

- (53) Miina: Kielikylvyllä on suuri vaikutus siihen, miksi koen olevani monikielinen. Ilman kielikylpyä ruotsinkieleni olisi huonompi enkä luutuvasti harkitsisikaan meneväni ruotsinkieliseen yliopistoon. Olisi hienoo laittaa omat lapsetkin kielikylpyyn koska se on mahdollistanut minulle niin paljon.
- (54) Mikael: Käytän nykyään päivittäin ruotsia ja opiskelen ruotsin kieltä ja kielikylpyopettajan opintoja yliopistossa. Koen olevani monikielinen tai kolmikielinen, koska osaan myös englantia hyvin ja käytän sitä myös joka päivä.

Informanternas uppfattningar om sin språkliga identifikation skulle man kunna jämföra med de fyra kriterier som Skutnabb-Kangas (1981) har presenterat. Berättelserna visar att

funktion, kompetens och attityd framkommer flera gånger som motiveringar för tidigare språkbadslevers en-, två- eller flerspråkighet. Ingen av informanterna upplever sig som två- eller flerspråkiga därför att två eller flera språk skulle vara en viktig del av deras identitet eller att de identifierar sig själva som medlemmar av flera olika kulturer.

Några av informanterna i min undersökning upplever sig som enspråkiga. De informanterna som anser sig vara enspråkiga identifierar sig enligt ursprungskriteriet och attitydkriteriet. Informanterna som räknar sig som två- eller flerspråkiga identifierar sig enligt kompetens, att de behärskar flera språk, funktion, att de använder flera språk i olika situationer, eller attityd, att de bara enkelt identifierar sig som en flerspråkig person på grund av flera olika orsaker. Delstudien om språkbadsleversnas uppfattningar om sin flerspråkighet gjord av Pakarinen m.fl. år 2015 stöder mina resultat. Enligt Pakarinen m.fl. (2015: 164) anser sig majoriteten av språkbadslever vara flerspråkiga och motiverar sin flerspråkighet genom att betona språkfärdigheter och språkanvändning. De språk mina informanter nämnde i berättelserna angående sin flerspråkighet är i de flesta fall de språk de har studerat i grundskolan. Majoriteten av informanterna har räknat upp specifika språk och hänvisar till finska, svenska och engelska i berättelserna.

5 SLUTDISKUSSION

Syftet med denna undersökning var att ta reda på tidigare språkbadslevers språkanvändning i arbetet, i studierna och på fritiden, samt hurdan inverkan språkbad har haft på tidigare språkbadslevers liv och språkanvändning. Därtill ville jag utreda hur tidigare språkbadslever identifierar sig språkligt. Undersökningen är en narrativ undersökning som handlar om tidigare språkbadslevers egna erfarenheter, som de skrev om i form av en berättelse. I det här kapitlet reflekterar och diskuterar jag undersökningens resultat och drar slutsatser utgående från analysen. Därefter diskuterar jag undersökningens validitet, pålitlighet och dess nytta.

Resultaten visar att alla tidigare språkbadslever i studien har studerat tre eller flera språk i grundskolan och fortsatt att studera flera språk efter grundskolan. Av alla (11) informanter har fem studerat ett fjärde språk redan i grundskolan och nio har studerat något annat språk än de tre språken efter grundskolan.

Det kom vidare fram att alla informanter använder flera språk i arbetet eller i sina studier, vilket var ett förväntat resultat utgående från tidigare studier i flerspråkigheten hos språkbadslever. De mest aktuella språken som informanterna använder är finska, svenska och engelska. Andra främmande språk som informanterna har studerat i grundskolan eller efter det framkom inte som språk de använder i vardagen. Mina informanter kan likställas med språkbadslever i årskurs 5 och 8 i Mård-Miettinen och Björklunds undersökning från 2019. Resultaten i min undersökning visar att språkbadslever använder finska, svenska och engelska i olika situationer i vardagen. Liksom språkbadsleverna i Mård-Miettinen och Björklunds undersökning använder också tidigare språkbadslever i min studie flera språk i sina studier och i arbetet. (Mård-Miettinen & Björklund 2019: 241–244)

Även Björklunds undersökning från 2005 och Sjöbergs och Wests undersökning från 2017 stöder mina resultat. Enligt Björklund vågar språkbadslever tala och använda flera språk (Björklund 2005: 33–37). Mina informanter använder mest finska men största delen använder regelbundet också svenska och engelska på fritiden. Liksom informanterna i min

undersökning använder också tidigare språkbads elever i Sjöbergs och Wests (2017: 53) undersökning flitigt svenska. Överraskande var att alla informanter i min studie inte lyfte fram engelska när det var frågan om språkanvändning på fritiden. Jag antar dock att de alla använder engelska på fritiden för att TV-program och sociala medier oftast är på engelska. Möjligtvis kan det bero på att man är så van vid med engelska språket i vardagliga livet att man inte tänker på det mera.

Alla de tidigare språkbads eleverna visade sig vara nöjda att de har deltagit i språkbad och språkbadets inverkan på livet framkom tydligt i berättelserna. Majoriteten av informanterna anser att språkbad har varit till nytta senare i livet. Språkbad har gett goda språkfärdigheter samt självsäkerhet vid språkanvändning vilket har öppnat flera utbildningsmöjligheter och arbetsmöjligheter. Likadana resultat framkommer i Ladvelins undersökning från 2007 som visade att tidigare språkbads elever ansåg sig ha språkfärdigheter i svenska samt självsäkerhet för användning av svenska. Tidigare språkbads elever anser att tack vare att de har deltagit i språkbad har de fått möjlighet att söka till svenskspråkiga studieplatser. Därtill visade det sig att majoriteten av informanterna har fått vänner och bekanta genom att de kan svenska. Det framkom även att tidigare språkbads elever gärna skulle vilja sätta sina egna barn i språkbad. Som resultaten visar förhåller sig de utvalda tidigare språkbads eleverna positivt till språkbad.

Alla informanter skrev i sina berättelser om sin språkliga identifikation. Majoriteten av informanterna anser sig vara två- eller flerspråkiga, men tre av dem anser sig vara enspråkiga. Informanterna motiverar sin flerspråkighet i de flesta fall med funktion, det vill säga användning av språk. Även attityd eller kompetens angavs som en motivering för flerspråkighet. Informanterna motiverade flerspråkighet också genom språkfärdigheter, det vill säga kompetens (kan finska, svenska och engelska) eller funktion, det vill säga att de använder flera språk (använder finska, svenska och engelska). De som ansåg sig vara enspråkiga motiverade det genom att de har bara ett modersmål (ursprung).

Jag anser att validiteten i min undersökning är relativt hög. Analysmetoden som jag har valt att använda i studien är lämplig och passar bra för mitt undersökningsmaterial. Eftersom jag var intresserad av att veta mer om tidigare språkbads elevers egna uppfattningar och

erfarenheter anser jag att materialinsamlingsmetoden i form av berättelser i denna kvalitativa studie var passande. Genom berättelserna var det möjligt att få djup och omfattande information om temat som kunde tolkas från flera olika synvinklar. Vid bedömning av pålitlighet konstaterar jag att undersökningen som helhet är en pålitlig undersökning av de utvalda tidigare språkbadslevers språkanvändning och syn på sin flerspråkighet. I undersökning kommer det fram varför jag gör undersökningen och vilka metoder jag använt för analys och materialinsamling.

Jag har genom denna undersökning fått en inblick i tidigare språkbadslevers språkanvändning och uppfattningar om den egna språkliga identifikationen. Undersökningens resultat är intressanta och väckte flera tankar. Det var intressant att se hur språkbad som utbildningsprogram har påverkat språkbadslever och hur de reflekterar över sin språkanvändning och språkliga identitet. Genom berättelserna kunde informanterna skriva fritt om sina tankar och de hade mångsidiga synpunkter som de ville skriva om. Även om urvalet är litet och resultaten inte kan generaliseras på grund av det, ger det ändå viktig information och är en insats i forskning om hur språkbad påverkar elevernas språkanvändning, språklig identitet och liv efter grundskolan.

Målgruppen för resultaten i den här avhandling pro gradu är språkbadslever, lärare och även föräldrar som tänker på att sätta sina barn i språkbad. Jag önskar att man skulle forska vidare i hur språkbad påverkar livet efter grundskolan och uppfattningar om språkliga identifikation. Detta kunde göras till exempel genom ett mer omfattande forskningsurval av tidigare språkbadslever eller att undersöka inom ett mer specifikt område. Jag önskar att de positiva erfarenheter och uppfattningar av tidigare språkbadslever som framkom i den här undersökningen skulle vägleda föräldrar att se hur bra utbildningsprogram språkbad är och eventuellt sätta sina egna barn i språkbad.

KÄLLOR

- Aaltola, Juhani & Raine Valli (2001). *Ikkunoita tutkimus metodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä; PSkustannus.
- Baker, Colin (2006). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. 4th Edition. Clevedon: Multilingual Matters.
- Bergroth, Mari (2007). *Kielikylpy perheet valokeilassa. Taustat ja odotukset*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Selvityksiä ja raportteja. [online]. Vasa: Vasa universitet. Tillgänglig: https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/7232/isbn_978-952-476-204-5.pdf?sequence=1
- Bergroth, M. 2015. *Kotimaisten kielten kielikylpy. Selvityksiä ja raportteja 202*. Vasa: Vasa universitets publikationer. Tillgänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-617-3.pdf
- Bergroth, Mari. (2015). *Kotimaisten kielten kielikylpy*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Selvityksiä ja raportteja 202. Vasa: Vasa universitet. Tillgänglig: https://www.univaasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-617-3.pdf
- Björklund Siv, Karita Mård-Miettinen, Hanna Turpeinen (2007). *Kielikylpykirja - Språkbadsboken*. Vaasan yliopisto: Levón instituutti.
- Björklund, Siv & Karita Mård-Miettinen (2011). Integrating Multiple Languages in Immersion: Swedish Immersion in Finland. I: Red. Tedick, Diane J., Donna Christian & Tara Williams Fortune. *Immersion Education. Practices, Policies, Possibilities. Bistol, Buffalo, Toronto: Multilingual Matters*. 13 – 35.
- Björklund, Siv, Sanna Pakarinen & Karita Mård-Miettinen. (2015). Är jag flerspråkig? Språkbadslevers uppfattning om sin flerspråkighet. I: Kalliokoski, Jyrki, Karita Mård-Miettinen, Tarja Nikula. (2015). *Kieli koulutusken resurssina: vieraalla ja toisella kielellä oppimisen ja opetuksen näkökulmia 2015*. [online]. Jyväskylä: Soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia No 8. [Citerat: 9.8.2020]. 153-167 Tillgänglig: <https://journal.fi/afinla/article/view/53777>
- Mård-Miettinen, Karita & Siv Björklund (2019) “In one sentence there can be three different languages”. A glimpse into the use of languages among immersion students. I: Ari Huhta & Gudrun Erickson och Neus Figueras. *Developments in Language Education: A Memorial Volume in Honour of Sauli Takala*. Jyväskylä universitet. [online]. [Citerat: 11.9.2020]. 239249. Tillgänglig: <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdfjulkaisut/developments-in-language-education-a-memorial-volume-in-honour-of-sauli-takala.pdf>

- Braun, Virginia & Victoria Clarke (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. I: *Qualitative Research in Psychology*, Vol: 3 (2). [Online]. [Citerat: 22.04.2020]. 77.101 Tillgänglig: <http://dx.doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Buss, Marita & Christer Lauren (2007). Samhället som språklärare i språkbud: För att förstå behöver man inte kunna varje ord. I: Siv Björklund, Karita Mård-Miettinen & Hanna Turpeinen (red.). *Kielikylypykirja – Språkbadsboken*. Vasa: Vasa universitet. 25–33.
- Dufva, Hannele (2002). Dialogia suomalaisuudesta. I: Pietikäinen, S., Dufva H. & Laihiala Kankainen, S. (Red.). *Moniääninen suomi: kieli, kulttuuri ja identiteetti*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Eskola, Jari & Juha Suoranta (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fishman, Joshua A. (1965). *Who speaks what language to whom and when*. *Linguistics*. 2: 67-68.
- Fishman, Joshua Aaron. (1972). *The Sociology of Language: An interdisciplinary social science approach to language in society*. Rowley, Massachusetts: Newbury House Publishers.
- Grosjean, Francois (1982). *Life with two languages: An Introduction to Bilingualism*. Harvard University press.
- Grosjean Francois & Fran Grosjean, Francois Grosjean (2010) *Bilingual: Life and Reality*. Harvard University Press
- Hanna Turpeinen (red.). *Kielikylypykirja – Språkbadsboken*. Vasa: Vasa universitet
- Helander-Renvall, Elina (1984). *Om trespråkighet: en undersökning av språkvalet hos samerna i Övre Soppero*. Uppsala University Library
- Hirsjärvi, Sirkka & Pirkko Remes, Paula Sajavaara (2000). *Tutki ja kirjoita*. Tummavuoren Kirjapaino Oy, Vantaa
- Holmes, Janet & Nick Wilson (1992). *An introduction to sociolinguistics*. London and New York: Longman.
- Huhtala, Anne (2008). *Det pedagogiska självet: en narrativ studie av direktvalda svensklärostudenters berättelser*. Helsingfors: Helsingfors Universitetet, Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur.
- Hyvärinen, Matti (2006). *Kertomuksen tutkimus*. [Online]. [Citerat: 24.8.2020]. Tillgänglig: <https://docplayer.fi/412868-Kertomuksen-tutkimus-matti-hyvarinen.html>

- Hänninen, Vilma (1999). *Sisäinen tarina, elämä ja muutos*. Tampere: Tampereen yliopisto, Juvenes Print.
- Kovero, Camilla (2004). *Muuttuva minus. Aikuiskasvatus*. [Online]. [Citerat:26.8.2020]. 136–140 Tillgänglig: file:///C:/Users/Salla/Downloads/93553-Artikkelin%20teksti-154131-1-10-20200508.pdf
- Kovero, Camilla & Monica Londen (2009) *Språk, identitet och skola. En undersökning i svenska skolor i huvudstadsregionen*. Helsingfors: Nordica, Helsingfors universitet
- Kovero, Camilla (2011). *Språk, identitet och skola II*. Barn och ungdomar i svenska skolor i olika språkliga miljöer. Rapporter och utredningar. [Online]. [Citerat: 27.8.2020]. Tillgänglig: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/kovero-c.-sprak-identitet-och-skola-ii.-2011.pdf>
- Kukkonen, Pirjo (2003). *Mitt språk mitt liv mitt allt – Språkspel och identitet*. Tijdschrift voor skandinavistiek, Vol 24, Nr 1. [Online]. [Citerat: 27.8.2020]. 7–21. Tillgänglig: file:///C:/Users/Salla/Downloads/10623-Artikel%20Tekst-10869-1-1020130305.pdf
- Kuula, Arja (2006). *Tutkimusetiikka – Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Ladberg, Gunilla (2003). *Barn med flera språk. Tvåspråkighet och flerspråkighet i familj, förskola, skola och samhälle*. Stockholm: Liber AB
- Ladvelin, Marjo (2007). Entä kylvyn jälkeen? I: *Kielikylpykirja – språkbadsboken*. (red.). Björklund, Siv, Karita Mård-Miettinen & Hanna Turpeinen. Vasa: Vaasan yliopisto, Levón-instituutti. 118–125
- Laurén, Christer (1999) *Språkbud: forskning och praktik*. Vasa: Vasa universitet
- Lauren, Christer (2007). *Språkbadspedagogik*. I: Siv Björklund, Karita Mård-Miettinen & Liebkind, Karmela & Anna Henning-Lindblom (2015). *Identitet och etnicitet - och språk? I: Marika Tandefelt (red.). Gruppsspråk, samspråk, två språk: svenskan i Finland - i dag och i gå*. Vol. I:2. [Online]. [Citerat:1.7.2020]. 183–200. Svenska Litteratursällskapet Helsingfors Tillgänglig: <http://hdl.handle.net/10138/232502>
- Lindholm, T. & Katie Eriksson (2010). *Forskningens ethos och etik – ledsagare av metoden*. Nordic College of Caring Science. Programbok för konferensen Metodologiska innovationer på vårdvetenskapens villkor, 31. I: Linda Nyholm 2015. *Urvilja-när livet är människan*. s. 31
- Llamas, Carmen & Watt Dominic (2010). *Language and Identities*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

- Martin, Maisa (2016). Monikielisyys muutoksessa. [online]. [Citerat: 15.9.2020]. Tillgänglig: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskuntalokakuu-2016/monikielisyys-muutoksessa>
- Musk, Nigel. 2010. Identitet som dynamisk process: exemplet tvåspråkiga ungdomar i Wales. I: Nigel Musk & Åsa Wedin (red.). *Flerspråkighet, identitet och lärande. Skola i ett föränderligt samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Mäkinen, Olli (2006). *Tutkimuseetiikan ABC*. Helsinki: Tammi.
- Norrby, Catrin & Gisela Håkansson (2010). *Introduktion till sociolingvistik*. Stockholm; Norstedts.
- Nyström, Maria (2008). Hermeneutik. I boken: Monica Granskär & Birgitta Höglund-Nielsen, (red.) *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. Studentlitteratur. 125–143.
- Opetushallitus, Utbildningsstyrelse (2020). *Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet perusopetuksessa*. [online]. [Citerat: 08.05.2020]. Tillgänglig: <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ops/1283735/perusopetus/oppiaineet/1303276/vlk/1304723>
- Riessman, Catherine Kohler (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Los Angeles: Sage Publications, cop.
- Risto, Elisa (2016). Språklig identitet i narrativer – språkgymsnasister berättar. I: Hirvonen, P., D. Rellstab & N. Siponkoski (red.). *Teksti ja tekstuaalisuus, Text och textualitet, Text and Textuality, Text und Textualität*. [online]. [Citerat:08.05.2020]. Tillgänglig: http://www.vakki.net/publications/2016/VAKKI20_16_Risto.pdf
- Sjöberg, Sannina, Karita Mård-Miettinen, Annika Peltoniemi & Kristiina Skinnari (2018). *Språkbad i Finlands kommuner 2017. Utredning om språkbad i de inhemska språken i småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning*. [online]. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. [Citerat 7.5.2020]. Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57571/978-951-39-7413-8.pdf?sequence=2>
- Skutnabb-Kangas, Tove (1981). *Tvåspråkighet*. Lund: LiberLäromedel
- Syrjälä, Leena (2010). Elämäkerrat ja tarinat tutkimuksessa. I: Raine Valli (red.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevälle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus, 247-261.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2013). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 10. painos. Helsinki: Tammi.

Vetenskapsrådet. [Online]. [Citerat: 13.05.2020]. Tillgänglig: <https://www.vr.se/soka-finansiering/krav-och-villkor/forska-etiskt.html>

Virta, Erkki (1994). *Tvåspråkighet, tänkande och identitet*. Studier av finska barn i Sverige och Finland. Del 1, sammanfattning. Psykologiska institutionen, Stockholms universitet. Edsbruk: Akademitryck.

Wagner, Åse Kari H. & Sven Strömqvist, Per Henning Uppstad (2010) *Den flerspråkiga människan*. Lund: Studentlitteratur.

Ödman, Per Johan (2004). Hermeneutik och forskningspraktik. I boken: Gustavsson, B. (red). *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*. Lund: Studentlitteratur.

BILAGA 1.

TUTKIMUSSOPIMUS

Hei,

Nimeni on Salla Kaski ja opiskelen neljättä vuotta kielikylpyluokanopettajaksi Vaasan yliopistossa. Teen pro gradu -tutkielmaani Vaasan yliopiston markkinoinnin ja viestinnän akateemisessa yksikössä. Ohjaajani on Karita Mård-Miettinen. Tutkimukseni aiheena on selvittää kielikylvyn vaikutuksia siihen osallistuneen yksilön monikielisyyteen ja kielenkäyttöön. Toteutan tutkimukseni narratiivisin menetelmin eli kerään aineiston kertomuksien muodossa. Pyytäisin halukkaita osallistujia lähettämään minulle oman kertomuksensa. Siis pyydän sinua, joka olet käynyt peruskoulun kielikylvyssä, osallistumaan tutkimukseeni. Voit kirjoittaa minulle oman kertomuksen, joka voi olla juuri sen pituinen kuin itse haluat. Jokainen kertomus on minulle hyödyllinen tutkimukseni kannalta.

Kirjoita kertomuksessasi kaikista alla olevista teemoista:

- mitä kieliä opiskelit peruskoulussa ollessasi kielikylvyssä
- mitä kieliä olet opiskellut kielikylvyn jälkeen
- miten kielikylpy on vaikuttanut opiskeluihisi ja koulutusvalintoihisi
- mitä kieliä käytät vapaa-ajallasi (perheen ja ystävien kanssa, harrastuksissa, yms.)
- mitä kieliä käytät työelämässä/opiskelussa
- millainen yhteys kielikylvyllä on nykyiseen kielenkäyttöösi työssä/opiskelussa/vapaaajalla
- miten kielikylpy on vaikuttanut sinuun henkilökohtaisesti
- millä perusteella koet olevasi yksi-, kaksi- tai monikielinen
- miten kielikylpy on vaikuttanut yksi-, kaksi- tai monikielisyyteesi

Saamani kertomukset pysyvät nimettöminä ja käsittelen niitä luottamuksellisesti. Käytän saamaani aineistoa ainoastaan tutkielmassani ja hävitän sen asianmukaisesti heti tutkielman valmistuttua.

Juuri sinun vastauksesi on todella tärkeä. Vastaan mielelläni, jos sinulle herää kysymyksiä.

Kysymykset ja kertomukset voit lähettää sähköpostiini: kaski.salla@gmail.com

Pyytäisin sinua lähettämään kertomuksesi viimeistään 30.4.2020